

**Η ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ, ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟ (1962 - 1965)
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΤΥΠΟ**

Ηλίας Π. Ζιάγκος

1. Η έναρξη της τοποτηρητείας

Με την εκλογή του μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Χρυσόστομου ως αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος¹ ανοίγεται ένα σημαντικό κεφάλαιο στη σύγχρονη τοπική εκκλησιαστική ιστορία της αποστολικής μητροπόλεως Φιλίππων, αυτό της αναλήψεως της τοποτηρητείας και διαποιμάνσεώς της από τον αγωνιστή, ομολογητή και δραστήριο μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιο (Νικολάου)².

Ο νεοεκλεγείς αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομος, μέσα στα πλαίσια της ποιμαντικής του μέριμνας και της ιδιαίτερης στοργής του, όπως η αποστολική μητρόπολη που διαποίμανε για περίπου σαράντα χρόνια (1924-1962), λειτουργήσει κανονικώς και, για να μην παρουσιασθεί καμία ποιμαντική ανωμαλία λόγω της αποχώρησης του, αποφάσισε να αναθέσει τα καθήκοντα του τοποτηρητή της μητροπόλεως Φιλίππων, μέχρι την οριστική ρύθμιση της διαδοχής του, στις 16 Φεβρουαρίου 1962, στον δοκιμασμένο και απόλυτα φερέγγυο ιεράρχη της Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιο³.

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος, κατόπιν της αποδοχής ανάληψης της τοποτηρητείας της αποστολικής μητροπόλεως Φιλίππων, απηύθυνε το ακόλουθο τηλεγράφημα στον πρωτοσύγκελλο της μητροπόλεως αρχιμανδρίτη Ανθιμο Αραμπατζόγλου: «Αναλαμβάνετε Σεπτή εγγράφω εντολή Αυτής Μακαριότητος Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. κ. Χρυσόστομου διοίκησιν Ιεράς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου άχρι κανονικώς και νομίμου πληρώσεως αυτής, εντελλόμεθα όπως εν λόγω αποφασιν Μακαριωτάτου ανακοινώσητε τηλεγραφικώς προς άπαντα ιερόν

¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.074/15.2.1962, φ. 8.075/16.2.1962, φ. 8.076/17.2.1962, φ. 8.077/18.2.1962, φ. 8.078/19.2.1962, φ. 8.079/21.2.1962, φ. 8.080/22.2.1962, φ. 8.081/23.2.1962 φ. 8.082/24.2.1962 φ. 8.083/25.2.1962 φ. 8.084/27.2.1962.

² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.078/20.2.1962.

³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.075/16.2.1962.

κλήρον Ιεράς Μητροπόλεως Φιλίππων μνημονεύοντα εφ' εξής εν ταις ιεραίς ακολουθίαις ημετέρου ονόματος. Ο Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιος. Τοποτηρητής»⁴.

Η ανάληψη της τοποτηρητείας της μητροπόλεως Φιλίππων από τον μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιο έτυχε της πανηγυρικής επιδοκίμασias της κοινωvίας της Καβάλας, όπως φαίνεται από σχετικό δημοσίευμα της ιστορικής και έγκριτης εφημερίδος της Καβάλας *Ταχυδρόμος*, η οποία στο φύλλο της 21^{ης} Φεβρουαρίου 1962, ανέγραφε τα ακόλουθα: «Ο ΙΕΡΑΡΧΗΣ κ. κ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ. Μέσα εις την χαράν και εις την συγκλονίστικήν συγκίνησιν υπό την οποίαν τελεί ο λαός της πόλεως και του Νομού μας επί τη επαξία ανόδω εις τον Αρχιεπισκοπικόν Θρόνον της Αγίας μας Εκκλησίας του πεφωτισμένου μας Ιεράρχου κ. κ. Χρυσοστόμου προσετέθη και νέον χαρμόσυνον γεγονός. Η ανάληψις ως τοποτηρητού της Μητροπόλεως μας υπό του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. κ. Αμβροσίου. Ο Σεβασμιώτατος Ελευθερουπόλεως κ. κ. Αμβρόσιος εκ των νεωτέρων Ιεραρχών της Εκκλησίας μας, συγκεντρώνει όλα τα προσόντα να λαμπρύνη με την ποιμεναρχίαν του την ιστορικήν μας Ιεράν Μητρόπολιν ως άξιος και υπεράξιος διάδοχος του κ. κ. Χρυσοστόμου. Η γειτονική μας Μητρόπολις του ηρωικού Παγγαίου της οποίας ποιμενάρχει ο κ. κ. Αμβρόσιος επί ελάχιστον χρόνον, ακτινοβολεί με το συντελεσθέν υπ' αυτού έργον. Ενθουσιώδης και ακατάβλητος από τον κόπον και μόχθον, συνεχιστής των λαμπρών παραδόσεων των μεγάλων Ελλήνων Ιεραρχών, ανύψωσε το θρησκευτικόν αίσθημα, ανοικοδόμησε τον Οίκον του Χριστού και εξύψωσε το φρόνημα της αλληλοβοηθείας και της Αγάπης με έργα ηθικοθρησκευτικής και βαθυτάτης κοινωνικής σημασίας. Ο λαός της Μητροπόλεώς μας χαίρει και αγάλλει την στιγμήν ταύτην κατά την οποίαν ο Ιεράρχης κ. κ. Αμβρόσιος διαδέχεται εις τα ποιμαντορικά του καθήκοντα τον λαοσέβαστον Αρχιεπίσκοπον Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. κ. Χρυσόστομον σήμερον ως τοποτηρητής και αύριον ασφαλώς ως διάδοχος Αυτού⁵».

Η έναρξη της τοποτηρητείας του μητροπολίτη Αμβροσίου στην αποστολική μητρόπολη των Φιλίππων έγινε στις 20 Φεβρουαρίου 1962, με την έλευσή του στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας και της πανηγυρικής σύναξης που πραγματοποιήθηκε με την συμμετοχή των ιερέων και ιεροψαλτών της μητροπολιτικής περιφέρειας⁶.

⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.078/20.2.1962.

⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.079/21.2.1962

⁶ Οπ. π.

2. Ποιμαντικό έργο

2.1 Θεία Λατρεία

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος, γνωρίζοντας με την λειτουργική παιδεία που τον διέκρινε, ότι η τακτική τέλεση των ιερών ακολουθιών αποτελούσε τον ακρογωνιαίο λίθο για την οικοδόμηση του ποιμαντικού έργου, ιερούργησε και χοροστάτησε είτε σε θεία λειτουργία, είτε σε εσπερινό, είτε σε άλλη λατρευτική ευκαιρία, στους περισσότερους ιερούς ναούς της μητροπολιτικής του περιφέρειας, παρά το τεράστιο έργο που είχε αναλάβει να διεκπεραιώσει σε όλους τους τομείς της ποιμαντικής ευθύνης του.

Ιδιαίτερα στην επαρχία της Καβάλας, ο μητροπολίτης Αμβρόσιος, ιερούργησε, χοροστάτησε και προέστη στους ακόλουθους ναούς, όπως:

Αγίου Αθανασίου Καβάλας (στις 13 Μαΐου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁷ και στις 17 Ιανουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό⁸), Αγίας Αικατερίνης του Εθνικού Ορφανοτροφείου Θηλέων Καβάλας (στις 24 Νοεμβρίου 1963, χοροστάτησε στον εσπερινό⁹ και στις 24 Νοεμβρίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁰), Αγίων Αναργύρων Καβάλας (στις 1 Ιουλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹, στις 31 Οκτώβριου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό¹², στις 1 Νοεμβρίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹³, στις 30 Ιουνίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁴, στις 1 Ιουλίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁵, στις 1 Νοεμβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁶, στις 30 Ιουνίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁷ και στις 1 Ιουλίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁸), Αγίας Βαρβάρας Καβάλας (στις 3 Ιουνίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁹, στις 25 Αυγούστου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁰, στις 3 Δεκεμβρίου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό²¹, στις 4 Δεκεμβρίου 1963 ιερούρ-

⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.144/11.5.1962, φ. 8.145/12.5.1962

⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.282/16.1.1965

⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.926/24.11.1963

¹⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.237/24.11.1964

¹¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.188/30.6.1962, φ. 8.189/1.7.1962

¹² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.905/31.10.1963

¹³ Οπ. π.

¹⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.114/30.6.1964, φ. 9.115/1.7.1964

¹⁵ Οπ. π.

¹⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.219/31.10.1964, φ. 9.220/1.11.1964

¹⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.420/30.6.1965

¹⁸ Οπ. π.

¹⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.164/2.6.1962, φ. 8.165/6.6.1962

²⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.845/24.8.1963, φ. 8.846/25.8.1963

²¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.934/3.12.1963, φ. 8.935/4.12.1963

γησε στη θεία λειτουργία²², στις 23 Φεβρουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³, στις 3 Δεκεμβρίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό²⁴, στις 4 Δεκεμβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁵, στις 17 Ιανουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁶, στις 26 Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στην ακολουθία των Χαιρετισμών²⁷, στις 3 Δεκεμβρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό²⁸ και στις 4 Δεκεμβρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁹), Αγίου Γεωργίου Αμυγδαλεώνα (στις 2 Φεβρουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία³⁰), Αγίου Γεωργίου Καβάλας (στις 3 Μαΐου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό³¹, στις 4 Μαΐου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία³², στις 25 Απριλίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό³³ και στις 26 Απριλίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία³⁴), Αγίου Γεωργίου Κρηνίδων (στις 30 Απριλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία³⁵), Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου Νέας Καρβάλης (στις 11 Αυγούστου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία³⁶, στις 24 Ιανουαρίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό³⁷, στις 25 Ιανουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία³⁸, στις 31 Αυγούστου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο³⁹, στις 31 Ιανουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁴⁰ και στις 4 Ιουλίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁴¹), Αγίου Δημητρίου Κοκκινόχωματος (στις 23 Σεπτεμβρίου 1962 ιε-

²² Οπ. π.

²³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.004/22. 2.1964, φ. 9.005/23.2.1964

²⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.244/2.12.1964, φ. 9.245/3.12.1964, φ. 9.246/4.12.1964

²⁵ Οπ. π.

²⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.282/16.1.1965

²⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.340/26.3.1965

²⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.553/3.12.1965

²⁹ Οπ. π.

³⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.985/1. 2.1964, φ. 8.986/2.2.1964

³¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.064/2.5.1964, φ. 9.065/3.5.1964

³² Οπ. π.

³³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.365/24.4.1965, φ. 9.366/25.4.1965

³⁴ Οπ. π.

³⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.135/29. 4.1962

³⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.835/10. 8.1963

³⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.978/24. 1.1964, φ. 8.979/25.1.1964

³⁸ Οπ. π.

³⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.165/29. 8.1964

⁴⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.294/30.1.1965, φ. 9.295/31.1.1965

⁴¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.423/3. 7.1965

ρούργησε στη θεία λειτουργία⁴² και στις 26 Οκτωβρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁴³), Προφήτου Ηλίου Καβάλας (στις 19 Ιουλίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό⁴⁴, στις 20 Ιουλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁴⁵, στις 19 Ιουλίου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό⁴⁶, στις 20 Ιουλίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία, στις 20 Ιουλίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁴⁷, στις 19 Ιουλίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό⁴⁸ και στις 20 Ιουλίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁴⁹), Αγίων Θεοδώρων του Δημοτικού Νεκροταφείου Καβάλας (στις 18 Σεπτεμβρίου 1962 τέλεσε τρισάγιο για τις ψυχές των κεκοιμημένων της πόλεως⁵⁰, στις 30 Ιουνίου 1963 τέλεσε τρισάγιο στη μνήμη του Γυμνασιάρχη Αριστοτέλη Στάνη και αποκάλυψε το μνημείο του⁵¹, στις 18 Αυγούστου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁵², στις 21 Μαρτίου 1964 χοροστάτησε στο μνημόσυνο για τους νεκρούς της πόλεως⁵³ και στις 13 Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στο μνημόσυνο για τους νεκρούς της πόλεως⁵⁴), Αποστόλου Θωμά Ζυγού (στις 6 Μαΐου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁵⁵), Αγίου Ιωάννου Καβάλα (στις 3 Μαρτίου 1962, ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁵⁶, στις 11 Μαρτίου 1962 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό⁵⁷ στις 15 Απριλίου 1962, ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁵⁸, στις 24 Απριλίου 1962, χοροστάτησε στην ακολουθία του Νυμφίου⁵⁹, στις 25 Απριλίου 1962, χοροστάτησε στην ακολουθία του Ευχελαίου⁶⁰, στις 26 Απριλίου 1962, ιε-

⁴² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.258/22.9.1962

⁴³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.519/24.10.1965, φ. 9.520/26.10.1965

⁴⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.203/19.7.1962, φ. 8.205/21.7.1962

⁴⁵ Οπ. π.

⁴⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.815/18.7.1963, φ. 8.816/19.7.1963, φ. 8.817/20.7.1963

⁴⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.130/18.7.1964, φ. 9.131/19.7.1964, φ. 9.132/21.7.1964

⁴⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.436/18.7.1965

⁴⁹ Οπ. π.

⁵⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.256/20.9.1962

⁵¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.801/2.7.1963

⁵² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.841/18.8.1963

⁵³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.028/20.3.1964, φ. 9.030/22.3.1964

⁵⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.328/12.3.1965, φ. 9.330/14.3.1965

⁵⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.139/5.5.1962, φ. 8.140/6.5.1962

⁵⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.088/3.3.1962

⁵⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.095/10.3.1962

⁵⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.125/14.4.1962

⁵⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.130/24.4.1962

⁶⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.131/25.4.1962

ρούργησε στη θεία λειτουργία και χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο⁶¹, στις 27 Απριλίου 1962, χοροστάτησε στην ακολουθία της Αποκαθλώσεως⁶², στις 29 Απριλίου 1962, χοροστάτησε στον εσπερινό της Αναστάσεως⁶³, στις 23 Ιουνίου 1962, χοροστάτησε στον εσπερινό⁶⁴, στις 24 Ιουνίου 1962, ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁶⁵, στις 29 Αυγούστου 1962, ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁶⁶, στις 16 Δεκεμβρίου 1962, ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χειροτόνησε διάκονο⁶⁷, στις 6 Ιανουαρίου 1963, ιερούργησε στη θεία λειτουργία και προέστη της τελετής κατάδυσης του Τιμίου Σταυρού στη Καβάλα⁶⁸, στις 7 Ιανουαρίου 1963, ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁶⁹, στις 24 Φεβρουαρίου 1963 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό⁷⁰, στις 23 Ιουνίου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό⁷¹, στις 24 Ιουνίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁷², στις 28 Αυγούστου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό⁷³, στις 22 Δεκεμβρίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁷⁴, στις 6 Ιανουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και προέστη της τελετής κατάδυσης του Τιμίου Σταυρού στη Καβάλα⁷⁵, στις 7 Ιανουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁷⁶, στις 15 Μαρτίου 1964 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό⁷⁷, στις 5 Απριλίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁷⁸, στις 28 Απριλίου 1964 χοροστάτησε στην ακολουθία του Νυμφίου⁷⁹, στις 30 Απριλίου 1964 ιερούργησε στη θεία λει-

⁶¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.132/26.4.1962

⁶² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.133/27.4.1962

⁶³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.134/28.4.1962, φ. 8.135/29.4.1962

⁶⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.182/23.6.1962

⁶⁵ Οπ. π.

⁶⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.236/28.8.1962

⁶⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.334/15.12.1962

⁶⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.350/5.1.1963, φ. 8.351/6.1.1963, φ. 8.352/8.1.1963

⁶⁹ Οπ. π.

⁷⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.392/23.2.1963, φ. 8.393/24.2.1963

⁷¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 6.792/22.6.1963

⁷² Οπ. π.

⁷³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.849/28.8.1963, φ. 8.850/29.8.1963

⁷⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.950/21.12.1963, φ. 8.951/22.12.1963

⁷⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.962/5.1.1964, φ. 8.963/7.1.1964

⁷⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.962/5.1.1964, φ. 8.963/7.1.1964, φ.

8.964/8.1.1964

⁷⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.022/14.3.1964, φ. 9.023/15.3.1964

⁷⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.041/4.4.1964

⁷⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.061/28.4.1964

τουργιά⁸⁰, στις 1 Μαΐου 1964 χοροστάτησε στην ακολουθία των Ωρών⁸¹, στις 31 Μαΐου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁸², στις 23 Ιουνίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό⁸³, στις 24 Ιουνίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁸⁴, στις 30 Σεπτεμβρίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό⁸⁵, στις 1 Οκτωβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁸⁶, στις 26 Δεκεμβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁸⁷, στις 7 Ιανουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁸⁸, στις 9 Ιανουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό⁸⁹, στις 16 Ιανουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό⁹⁰, στις 30 Ιανουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό⁹¹, στις 6 Φεβρουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό⁹², στις 28 Φεβρουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁹³, στις 7 Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό⁹⁴, στις 21 Μαρτίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στο μνημόσυνο για την επέτειο του θανάτου του Ελευθερίου Βενιζέλου⁹⁵, στις 19 Απριλίου 1965 χοροστάτησε στην ακολουθία του Νυμφίου⁹⁶, στις 23 Απριλίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία⁹⁷ και στις 25 Απριλίου 1965 χοροστάτησε στην ακολουθία του εσπερινού της Αναστάσεως⁹⁸), Κοιμήσεως της Θεοτόκου Καβάλας (στις 16 Μαρτίου 1962 χοροστάτησε στην ακολουθία των Χαιρετισμών⁹⁹, στις 13 Απριλίου 1962 χοροστάτησε στην ακολουθία των Χαιρετισμών¹⁰⁰, στις 1 Μαρτίου 1963 χοροστάτησε στην ακο-

⁸⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.063/30.4.1964

⁸¹ Οπ. π.

⁸² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.088/30.5.1964, φ. 9.089/31.5.1964

⁸³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.108/23.6.1964

⁸⁴ Οπ. π.

⁸⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.191/29.9.1964

⁸⁶ Οπ. π.

⁸⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.263/23.12.1964, φ. 9.264/24.12.1964

⁸⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.272/5.1.1965, φ. 9.273/6.1.1965

⁸⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.276/9.1.1965

⁹⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.282/16.1.1965

⁹¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.294/30.1.1965

⁹² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.300/6.2.1965

⁹³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.318/27.2.1965

⁹⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.324/6.3.1965

⁹⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.331/16.3.1965, φ. 9.332/17.3.1965, φ. 9.333/18.3.1965, φ. 9.334/19.3.1965, φ. 9.335/20.3.1965, φ. 9.336/21.3.1965, φ. 9.337/23.3.1965

⁹⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.359/17.4.1965

⁹⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.364/23.4.1965

⁹⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.365/24.4.1965

⁹⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.100/16.3.1962

¹⁰⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.123/12.4.1962, φ. 8.124/13.4.1962

λουθία των Χαιρετισμών¹⁰¹, στις 14 Αυγούστου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁰², στις 20 Μαρτίου 1964 χοροστάτησε στην ακολουθία των Χαιρετισμών¹⁰³, στις 24 Μαΐου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁰⁴, στις 14 Αυγούστου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό και προέστη της ιεράς λιτανείας της εικόνας της Παναγίας¹⁰⁵, στις 15 Αυγούστου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁰⁶, στις 25 Οκτωβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁰⁷, στις 12 Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στην ακολουθία των Χαιρετισμών¹⁰⁸, στις 14 Αυγούστου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁰⁹ και στις 15 Αυγούστου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹⁰), Κοιμήσεως της Θεοτόκου Παληού Καβάλα (στις 11 Ιουνίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹¹), Κοιμήσεως της Θεοτόκου Φιλίππων (στις 16 Σεπτεμβρίου 1962, ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χειροτόνησε διάκονο και πρεσβύτερο¹¹²), Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Καβάλας (στις 21 Μαΐου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹³, στις 21 Μαΐου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹⁴ και στις 21 Μαΐου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹⁵), Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Καβάλας (στις 8 Ιουλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χειροτόνησε σε διάκονο και πρεσβύτερο τον θεολόγο Παναγιώτη Ξανθόπουλο¹¹⁶, στις 5 Αυγούστου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό¹¹⁷, στις 1 Μαρτίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹⁸, στις 6 Αυγούστου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹¹⁹ και στις

¹⁰¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.396/28.2.1963, φ. 8.397/1.3.1963

¹⁰² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.837/13.8.1963, φ. 8.838/14.8.1963

¹⁰³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.028/20.3.1964

¹⁰⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.082/23.5.1964, φ. 9.083/24.5.1964

¹⁰⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.152/13.8.1964, φ. 9.153/14.8.1964, φ. 9.154/15.8.1964

¹⁰⁶ Όπ. π.

¹⁰⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.213/24.10.1964

¹⁰⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.328/12.3.1965

¹⁰⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.459/14.8.1965

¹¹⁰ Όπ. π.

¹¹¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.097/10.6.1964, φ. 9.099/12.6.1964

¹¹² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.252/15.9.1962

¹¹³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.152/20.5.1962

¹¹⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.079/20.5.1964, φ. 9.080/21.5.1964, φ. 9.081/22.5.1964

¹¹⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.385/20.5.1965

¹¹⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.193/7.7.1962, φ. 8.195/10.7.1962

¹¹⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.217/4.8.1962, φ. 8.218/5.8.1962, φ. 8.219/7.8.1962

¹¹⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.010/29.2.1964

19 Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στην ακολουθία των Χαιρετισμών¹²⁰), Μυροφόρων Γυναϊκών Αμισιανών (στις 12 Ιανουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹²¹, στις 17 Μαΐου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹²² και στις 9 Μαΐου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹²³), Αγίου Νικολάου Καβάλας (στις 2 Μαρτίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό¹²⁴, στις 10 Μαρτίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό¹²⁵, στις 25 Μαρτίου 1962 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹²⁶, στις 8 Απριλίου 1962 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹²⁷, στις 11 Απριλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία των προηγιασμένων¹²⁸, στις 13 Απριλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία των προηγιασμένων¹²⁹, στις 15 Απριλίου 1962 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹³⁰, στις 21 Απριλίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό¹³¹, στις 28 Απριλίου 1962 προέστη της τελετής της Αναστάσεως¹³², στις 22 Σεπτεμβρίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό¹³³, στις 5 Ιανουαρίου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό¹³⁴, στις 1 Μαρτίου 1963 χοροστάτησε στην ακολουθία των Χαιρετισμών¹³⁵, στις 27 Οκτωβρίου 1963 ιερούργησε στη θεία Λειτουργία¹³⁶, στις 5 Δεκεμβρίου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό¹³⁷, στις 6 Δεκεμβρίου 1963 ιερούργησε στη θεία Λειτουργία και προέστη της ιεράς Λιτανείας της εικόνας του Αγίου¹³⁸, στις 31 Δεκεμβρίου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό¹³⁹, στις 5 Ιανουαρίου 1964 χορο-

¹¹⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.145/5.8.1964

¹²⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.334/19.3.1965

¹²¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.967/11.1.1964, φ. 8.968/12.1.1964

¹²² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.076/16.5.1964

¹²³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.375/8.5.1965, φ. 9.376/9.5.1965

¹²⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.088/3.3.1962

¹²⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.095/10.3.1962

¹²⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.108/25.3.1962

¹²⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.119/7.4.1962

¹²⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.121/10.4.1962, φ. 8.122/11.4.1962

¹²⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.124/13.4.1962

¹³⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.125/14.4.1962

¹³¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.128/21.4.1962

¹³² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.134/28.4.1962

¹³³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.258/22.9.1962

¹³⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.349/4.1.1963, φ. 8.350/5.1.1963

¹³⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.396/28.2.1963, φ. 8.397/1.3.1963

¹³⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.901/26.10.1963

¹³⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.937/6.12.1963

¹³⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.936/5.12.1963, φ. 8.938/8.12.1963

¹³⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.957/31.12.1963, φ. 8.958/1.1.1964, φ. 8.959/3.1.1964

στάτησε στον εσπερινό¹⁴⁰, στις 16 Φεβρουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία Λειτουργία¹⁴¹, στις 22 Φεβρουαρίου 1964, χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁴², στις 29 Φεβρουαρίου 1964, χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁴³, στις 7 Μαρτίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁴⁴, στις 22 Μαρτίου 1964 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁴⁵, στις 29 Μαρτίου 1964 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁴⁶, στις 5 Απριλίου 1964 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁴⁷, στις 12 Απριλίου 1964 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁴⁸, στις 19 Απριλίου 1964 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁴⁹, στις 27 Απριλίου 1964 χοροστάτησε στην ακολουθία του Νυμφίου¹⁵⁰, στις 29 Απριλίου 1964 χοροστάτησε στην ακολουθία του Ευχελαίου¹⁵¹, στις 5 Δεκεμβρίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁵², στις 6 Δεκεμβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία Λειτουργία¹⁵³, στις 24 Δεκεμβρίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁵⁴, στις 31 Δεκεμβρίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁵⁵, στις 5 Ιανουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁵⁶, στις 6 Ιανουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁵⁷, στις 28 Ιανουαρίου 1965 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁵⁸, στις 13 Φεβρουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁵⁹, στις Φεβρουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁶⁰, στις 27 Φεβρουαρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁶¹,

¹⁴⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.960/4.1.1964, φ. 8.962/5.1.1964

¹⁴¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.997/15.2.1964, φ. 8.998/16.2.1964

¹⁴² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.004/22.2.1964

¹⁴³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.009/28.2.1964, 9.010/29.2.1964

¹⁴⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.016/7.3.1964

¹⁴⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.030/22.3.1964

¹⁴⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.035/28.3.1964

¹⁴⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.041/4.4.1964, φ. 9.042/5.4.1964

¹⁴⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.047/11.4.1964, φ. 9.048/12.4.1964

¹⁴⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.053/18.4.1964, φ. 9.054/19.4.1964

¹⁵⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.059/25.4.1964, φ. 9.060/26.4.1964

¹⁵¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.061/28.4.1964

¹⁵² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.247/5.12.1964, φ. 9.248/6.12.1964

¹⁵³ Όπ. π.

¹⁵⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.263/23.12.1964

¹⁵⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.268/30.12.1964

¹⁵⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.272/5.1.1965, φ. 9.274/7.1.1965

¹⁵⁷ Όπ. π.

¹⁵⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.341/27.3.1965

¹⁵⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.306/13.2.1965

¹⁶⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.312/20.2.1965

¹⁶¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.317/26.2.1965, φ. 9.318/27.2.1965

στις 14 Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁶², στις Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁶³, στις 24 Μαρτίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁶⁴, στις 11 Απριλίου 1965 χοροστάτησε στον κατανυκτικό εσπερινό¹⁶⁵, στις 20 Απριλίου 1965 χοροστάτησε στην ακολουθία του Νυμφίου¹⁶⁶, στις 13 Μαΐου 1965 χοροστάτησε στο τρισάγιο για τον θάνατο του Θάσιου διεθνούς φήμης γλύπτη Πολύγνωτου Βαγή¹⁶⁷ και στις 5 Δεκεμβρίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁶⁸), Αγίας Παρασκευής Καβάλας (στις 25 Ιουλίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁶⁹ και στις 25 Ιουλίου 1963 χοροστάτησε στον εσπερινό¹⁷⁰), Αγίου Παύλου Καβάλας (στις 28 Φεβρουαρίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία μαζί με τον αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομο και τους μητροπολίτες Ζιχνών και Νευροκοπίου Αγαθάγγελο, Βερροίας και Ναούσης Καλλίνικο, Ελασσόνος Ιάκωβο, Νικοπόλεως και Πρεβέζης Στυλιανό, Δημητριάδος Δαμασκηνό, Δράμας Φίλιππο και Μαρωνείας και Κομοτηνής Τιμόθεο¹⁷¹, στις 25 Μαρτίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την εθνική επέτειο¹⁷², στις 28 Ιουνίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό και προέστη της ιεράς λιτάνευσης της εικόνας του Αγίου¹⁷³, στις 29 Ιουνίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την εορτή του Βασιλέα Παύλου και την απελευθέρωση της πόλεως¹⁷⁴, στις 30 Δεκεμβρίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στο μνημόσυνο του συνταγματάρχη Ιωάννη Παπατσώρη, ανώτερου διοικητή Χωροφυλακής Ανατολικής Μακεδονίας¹⁷⁵, στις 1 Ιανουαρίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για το νέο έτος¹⁷⁶, στις 28 Ιουνίου 1963 χοροστάτησε στον

¹⁶² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.329/13.3.1965

¹⁶³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.335/20.3.1965

¹⁶⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.338/24.3.1965, φ. 9.339/25.3.1965, φ. 9.340/26.3.1965

¹⁶⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.354/11.4.1965

¹⁶⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.361/20.4.1965

¹⁶⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.379/13.5.1965, φ. 9.380/14.5.1965

¹⁶⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.555/5.12.1965

¹⁶⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.208/25.7.1962

¹⁷⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.820/24.7.1963, φ. 8.821/25.7.1963

¹⁷¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.084/27.2.1962

¹⁷² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.176/16.6.1962

¹⁷³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.186/28.6.1962, φ. 8.187/29.6.1962, φ. 8.188/30.6.1962, φ. 8.189/1.7.1962

¹⁷⁴ Όπ.π.

¹⁷⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.345/29.12.1962, φ. 8.346/30.12.1962

¹⁷⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.346/30.12.1962, φ. 8.347/1.1.1963, φ.

εσπερινό και προέστη της ιεράς λιτανείας της εικόνας του Αγίου¹⁷⁷, στις 29 Ιουνίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την ονομαστική γιορτή του Βασιλέα Παύλου και την απελευθέρωση της πόλεως¹⁷⁸, στις 26 Ιουνίου 1963 χοροστάτησε στη δοξολογία για τον εορτασμό της πεντηκονταετηρίδας από την απελευθέρωση της πόλεως¹⁷⁹, στις 7 Ιουλίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁸⁰, στις 29 Σεπτεμβρίου 1963 χοροστάτησε στη δοξολογία για την επέτειο της ημέρας του έφεδρου πολεμιστή και της πολεμικής αρετής των Ελλήνων¹⁸¹, στις 28 Οκτωβρίου 1963, ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την εθνική επέτειο¹⁸², στις 15 Δεκεμβρίου 1963 χοροστάτησε στο μνημόσυνο για τα θύματα του Δεκεμβριανού κινήματος¹⁸³, στις 1 Ιανουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την έναρξη του νέου έτους¹⁸⁴, στις 30 Ιανουαρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁸⁵, στις 25 Μαρτίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την εθνική επέτειο¹⁸⁶, στις 21 Μαΐου 1964 χοροστάτησε στη δοξολογία για την ονομαστική γιορτή του Βασιλέα Κωνσταντίνου¹⁸⁷, στις 21 Ιουνίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁸⁸, στις 28 Ιουνίου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό και προέστη της ιεράς λιτάνευσης της εικόνας του Αγίου¹⁸⁹, στις 29 Ιουνίου 1964 ιε-

8.348/2.1.1962

¹⁷⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.793/23.6.1963, φ. 8.794/25.6.1963, φ. 8.795/26.6.1963, φ. 8.796/27.6.1963, φ. 8.797/28.6.1963, φ. 8.799/29.6.1963, φ. 8.800/30.6.1963

¹⁷⁸ Όπ.π.

¹⁷⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.794/25.6.1963, φ. 8.795/26.6.1963, φ. 8.796/27.6.1963

¹⁸⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.805/6.7.1963, φ. 8.806/7.7.1963

¹⁸¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.877/28.9.1963

¹⁸² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.900/25.10.1963, φ. 8.901/26.10.1963, φ. 8.902/27.10.1963, φ. 8.903/29.10.1963

¹⁸³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.944/14.12.1963, φ. 8.945/15.12.1963, φ. 8.946/17.12.1963

¹⁸⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.957/31.12.1963, φ. 8.958/1.1.1964, φ. 8.959/3.1.1964

¹⁸⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.983/30.1.1964, φ. 8.984/31.1.1964

¹⁸⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.031/24.3.1964, φ. 9.032/25.3.1964, φ. 9.033/26.3.1964

¹⁸⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.079/20.5.1964, φ. 9.080/21.5.1964, φ. 9.081/22.5.1964

¹⁸⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.106/20.6.1964, φ. 9.107/21.6.1964

¹⁸⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.109/24.6.1964, φ. 9.110/25.6.1964, φ.

ρούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την απελευθέρωση της πόλεως¹⁹⁰, στις 23 Αυγούστου 1964 χοροστάτησε στην επιμνημόσυνη δέηση για τον εορτασμό της εκατονταετηρίδας από την γέννηση του Ελευθερίου Βενιζέλου¹⁹¹, στις 6 Σεπτεμβρίου 1964 χοροστάτησε στη δοξολογία για την επέτειο συντριβής του κομμουνιστοσυμμοριτισμού, της ημέρας του έφεδρου πολεμιστή και της πολεμικής αρετής των Ελλήνων¹⁹², στις 18 Οκτωβρίου 1964 χοροστάτησε στη δοξολογία για την απελευθέρωση της Καβάλας από την ξένη κατοχή¹⁹³, στις 22 Οκτωβρίου 1964 χοροστάτησε στη δοξολογία για την άφιξη των Βασιλέων Κωνσταντίνου και Άννας-Μαρίας στη Καβάλα¹⁹⁴, στις 28 Οκτωβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την εθνική επέτειο¹⁹⁵, στις 13 Δεκεμβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στο μνημόσυνο για την ανάπαυση των ψυχών των θυμάτων του Δεκεμβριανού κινήματος¹⁹⁶, στις 1 Ιανουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για το νέο έτος¹⁹⁷, στις 30 Ιανουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία Λειτουργία¹⁹⁸, στις 21 Φεβρουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία¹⁹⁹, στις 28 Φεβρουαρίου 1965 χοροστάτησε στο ετήσιο μνημόσυνο του Βασιλέα Παύλου²⁰⁰, στις 25 Μαρτίου 1965 ιερούργησε στη θεία Λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την εθνική επέτειο²⁰¹, στις 21 Μαΐου 1965 χοροστάτησε στη δοξολογία για την ονομαστική γιορτή του Βασιλέα Κωνσταντίνου²⁰², στις 28 Ιουνίου 1965 χο-

9.111/26.6.1964, φ. 9.112/27.6.1964, φ. 9.113/28.6.1964 φ. 9.114/30.6.1964

¹⁹⁰ Όπ.π.

¹⁹¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.159/22.8.1964, φ. 9.160/23.8.1964

¹⁹² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.170/4.9.1964, φ. 9.171/5.9.1964

¹⁹³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.205/15.10.1964, φ. 9.206/16.10.1964, φ. 9.207/17.10.1964, φ. 9.208/18.10.1964, φ. 9.209/20.10.1964

¹⁹⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.209/20.10.1964, φ. 9.211/22.10.1964, φ. 9.212/23.10.1964, φ. 9.213/24.10.1964

¹⁹⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.215/27.10.1964, φ. 9.216/28.10.1964, φ. 9.217/29.10.1964

¹⁹⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.253/12.12.1964, φ. 9.255/15.12.1964

¹⁹⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.268/30.12.1964, φ. 9.270/1.1.1965, φ. 9.271/3.1.1965

¹⁹⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.294/30.1.1965

¹⁹⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.312/20.2.1965

²⁰⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.316/25.2.1965, φ. 9.317/26.2.1965, φ. 9.318/27.2.1965, φ. 9.319/28.2.1965, φ. 9.320/2.3.1965

²⁰¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.337/23.3.1965, φ. 9.338/24.3.1965, φ. 9.339/25.3.1965, φ. 9.340/26.3.1965

²⁰² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.384/19.5.1965, φ. 9.385/20.5.1965, φ. 9.386/21.5.1965, φ. 9.387/22.5.1965

ροστάτησε στον εσπερινό και προέστη της ιεράς λιτανείας της εικόνας του Αγίου²⁰³, στις 29 Ιουνίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την απελευθέρωση της πόλεως²⁰⁴, στις 5 Σεπτεμβρίου 1965 χοροστάτησε στη δοξολογία για την ημέρα του έφεδρου πολεμιστή και της πολεμικής αρετής των Ελλήνων²⁰⁵, στις 28 Οκτωβρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χοροστάτησε στη δοξολογία για την εθνική επέτειο²⁰⁶, στις 31 Οκτωβρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁰⁷ και στις 12 Δεκεμβρίου 1965 χοροστάτησε στο μνημόσυνο για τα θύματα του Δεκεμβριανού κινήματος²⁰⁸), Αγίων Πέντε Μαρτύρων Πολυστύλου (στις 11 Οκτωβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁰⁹), Αγίου Σίλα Καβάλας (στις 29 Ιουλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²¹⁰, στις 29 Ιουλίου 1962 χοροστάτησε στον εσπερινό και προέστη της ιεράς λιτανείας της εικόνας του Αγίου²¹¹, στις 30 Ιουλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²¹², στις 17 Ιουλίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο²¹³, στις 21 Ιουλίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²¹⁴, στις 16 Μαρτίου 1964 χοροστάτησε στην ακολουθία του αποδείπνου²¹⁵, στις 7 Ιουνίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²¹⁶, στις 1 Αυγούστου 1964 χοροστάτησε στον εσπερινό και προέστη της ιεράς λιτανείας της εικόνας του Αγίου²¹⁷, στις 2 Αυγούστου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²¹⁸ και στις 11 Ιουλίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²¹⁹) Αγίας Σοφίας Καβάλας (στις 18 Ιουνίου 1962

²⁰³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.415/24.6.1965, φ. 9.416/25.6.1965, φ. 9.417/26.6.1965, φ. 9.418/27.6.1965, φ. 9.419/29.6.1965, φ. 9.420/30.6.1965

²⁰⁴ Όπ.π.

²⁰⁵ Εφημερίδα Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.477/4.9.1965

²⁰⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.523/29.10.1965

²⁰⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.524/30.10.1965

²⁰⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.560/11.12.1965, φ. 9.561/12.12.1965, φ. 9.562/14.12.1965

²⁰⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.202/11.10.1965

²¹⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.211/28.7.1962

²¹¹ Όπ.π.

²¹² Όπ.π.

²¹³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.813/16.7.1963, φ. 8.814/17.7.1963

²¹⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.817/20.7.1963, φ. 8.818/21.7.1963

²¹⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.023/15.3.1964

²¹⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.094/6.6.1964, φ. 9.095/7.6.1964

²¹⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.142/1.8.1964

²¹⁸ Όπ.π.

²¹⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.429/10.7.1965

ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²⁰ και στις 14 Ιουνίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²¹), Τιμίου Σταυρού Καβάλας (στις 29 Μαρτίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²², στις 28 Ιανουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²³ και στις 14 Σεπτεμβρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²⁴), Αγίου Χριστόφορου Κρηνίδων (στις 7 Φεβρουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²⁵).

Στην επαρχία του Νέστου ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ιερούργησε, χοροστάτησε και προέστη επίσης στους ακόλουθους ναούς: Αγίου Αθανασίου Προαστίου Χρυσουπόλεως (στις 20 Δεκεμβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²⁶), Αγίου Γεωργίου Αγιάσματος Νέστου (στις 27 Μαΐου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²⁷), Αγίου Γεωργίου Πετροπηγής Νέστου (στις 24 Νοεμβρίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²⁸ και στις 25 Ιουλίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²²⁹), Αγίου Γεωργίου Χρυσουπόλεως Νέστου (στις 9 Δεκεμβρίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³⁰), Αγίου Γεωργίου Χρυσοχωρίου Νέστου (στις 23 Μαΐου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³¹), Αγίου Δημητρίου Χρυσουπόλεως Νέστου (στις 11 Μαρτίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³², στις 26 Οκτωβρίου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³³ και στις 26 Οκτωβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³⁴), Ζωοδόχου Πηγής Ζαρκαδιάς Νέστου (στις 4 Μαΐου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³⁵ και στις 8 Μαΐου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³⁶), Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Γέροντα Νέστου (στις 26 Σεπτεμβρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³⁷), Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Παραδείσου Νέστου (στις 22

²²⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.177/17.6.1962

²²¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.405/12.6.1965

²²² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.035/28.3.1964, φ. 9.036/29.3.1964

²²³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.341/27.3.1965

²²⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.484/12.9.1965

²²⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.300/6.2.1965

²²⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.259/19.12.1965, φ. 9.260/20.12.1965

²²⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.157/26.5.1962, φ. 8.158/27.5.1962

²²⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.939/9.12.1963

²²⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.441/24.7.1965

²³⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.926/24.11.1963

²³¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.387/22.5.1965

²³² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.095/10.3.1962

²³³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.900/25.10.1963

²³⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.213/24.10.1964

²³⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.137/3.5.1962, φ. 8.138/4.5.1962

²³⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.068/7.5.1964, φ. 9.069/8.5.1964

²³⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.495/25.9.1965

Νοεμβρίου 1964 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³⁸), Κοιμήσεως της Θεοτόκου Γραβούνας Νέστου (στις 14 Φεβρουαρίου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²³⁹ και στις 16 Μαΐου 1965 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁴⁰), Αγίας Κυριακής Κεραμωτής (στις 6 Ιουλίου 1965 χοροστάτησε στον εσπερινό²⁴¹), Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Πέρνης Νέστου (στις 23 Δεκεμβρίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁴²).

Στην επαρχία Θάσου ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ιερούργησε, χοροστάτησε και προέστη τους ακόλουθους ναούς: Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Λιμεναριών Θάσου (στις 22 Απριλίου 1962 χοροστάτησε στην ακολουθία του Νυμφίου²⁴³, στις 6 Αυγούστου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁴⁴ και στις 6 Αυγούστου 1963 ιερούργησε στη θεία λειτουργία²⁴⁵), Αγίου Νικολάου Λιμένα Θάσου (στις 22 Απριλίου 1962 ιερούργησε στη θεία λειτουργία και χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο²⁴⁶.

Εκτός μητροπολιτικής περιφέρειας στις 5 Ιανουαρίου 1965, παρέστη στον ιερό ναό Αγίου Γεωργίου Νέας Ζίχνης, στη νεκρώσιμη ακολουθία του αιδιόμου μητροπολίτη Ζιχνών και Νευροκοπίου Αγαθαγγέλου²⁴⁷.

2.2 Χειροτονίες

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος, μέσα στο πλαίσιο του ποιμαντικού του έργου, φρόντισε για την επάνδρωση των ενοριών με ικανούς κληρικούς. Έτσι, προέβη στις ακόλουθες χειροτονίες: στις 22 Απριλίου 1962 χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο στον ιερό ναό Αγίου Νικολάου Λιμένα Θάσου²⁴⁸, στις 26 Απριλίου 1962 χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο στον ιερό μητροπολιτικό ναό Αγίου Ιωάννου Καβάλας²⁴⁹, στις 8 Ιουλίου 1962 χειροτόνησε διάκονο και πρεσβύτερο τον θεολόγο Παναγιώτη Ξανθόπουλο στον ιερό ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρα Καβάλας²⁵⁰, στις 16 Σεπτεμβρίου

²³⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.235/21.11.1964

²³⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.306/13.2.1965

²⁴⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.381/15.5.1965

²⁴¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.425/6.7.1965

²⁴² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.340/22.12.1962

²⁴³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.128/21.4.1962

²⁴⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.217/4.8.1962, φ. 8.218/5.8.1962, φ. 8.219/7.8.1962

²⁴⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.831/6.8.1963

²⁴⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.128/21.4.1962

²⁴⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.273/6.1.1965

²⁴⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.128/21.4.1962

²⁴⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.132/26.4.1962

²⁵⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.193/7.7.1962, φ. 8.195/10.7.1962

1962 χειροτόνησε διάκονο και πρεσβύτερο στον ιερό ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Φιλίππων²⁵¹, στις 16 Δεκεμβρίου 1962 χειροτόνησε διάκονο στον ιερό μητροπολιτικό ναό Αγίου Ιωάννου Καβάλας²⁵², στις 17 Ιουλίου 1963 χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο στην ιερά μονή Αγίου Σίλα Καβάλας²⁵³ και στις 31 Αυγούστου 1964 χειροτόνησε διάκονο σε πρεσβύτερο στον ιερό ναό Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου Νέας Καρβάλης²⁵⁴.

2.3 Ανέγερση - Θεμελίωση ιερών ναών

Ακόμη ο μητροπολίτης Αμβρόσιος, φρόντισε και ανεγέρθηκαν ή θεμελιώθηκαν οι εξής ναοί: στις 7 Ιουλίου 1962 θεμελιώθηκε της Αγίας Κυριακής Κεραμωτής²⁵⁵, τον Οκτώβριο του 1962 ανεγέρθηκε του Αγίου Γεωργίου της Χρυσουπόλεως²⁵⁶, στις 21 Ιουνίου 1964 θεμελιώθηκε των Αγίων Θεοδώρων του Δημοτικού Νεκροταφείου της Καβάλας²⁵⁷, τον Φεβρουάριο του 1965 το Κέντρο Κοινωνικής Προνοίας ενέκρινε την διενέργεια εράνου για την ανέγερση του ιερού ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος των Λιμεναριών της Θάσου. Την ερανική επιτροπή αποτέλεσαν οι κ.κ. Γ. Ξανθιώτης, Ν. Αγγελίδης, Γ. Τσολάκης, Γ. Σαλιάρης και Δ. Πιτσέλας²⁵⁸.

2.4 Θεμελίωση πνευματικών κέντρων

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ενδιαφέρθηκε για την ίδρυση πνευματικών ενοριακών κέντρων, για την πνευματική πρόοδο των πιστών και στις 5 Σεπτεμβρίου 1964, τέλεσε τον αγιασμό για τη θεμελίωση του πνευματικού κέντρου του ιερού ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος της Καβάλας²⁵⁹.

2.5 Συνάξεις ιερέων και ιεροψαλτών

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξε ο μητροπολίτης Αμβρόσιος, για την κατάρτιση και ενημέρωση των ιερέων και των ιεροψαλτών της μητροπολιτικής του περιφέρειας συγκαλώντας συνάξεις ιερέων και ιεροψαλτών. Έτσι στις 20 Φεβρουαρίου 1962, πραγματοποιήθηκε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας, σύναξη των ιερέων και ιεροψαλτών της μητροπόλεως Φιλίπ-

²⁵¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.252/15.9.1962

²⁵² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.334/15.12.1962

²⁵³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.813/16.7.1963, φ. 8.814/17.7.1963

²⁵⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.165/29.8.1964

²⁵⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.195/10.7.1962

²⁵⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.274/11.10.1962

²⁵⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.108/23.6.1964

²⁵⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.316/25.2.1965

²⁵⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.171/5.9.1964, φ. 9.172/6.9.1964

πων, στους οποίους μίλησε ο μητροπολίτης Αμβρόσιος²⁶⁰, στις 2 Αυγούστου 1962 πραγματοποιήθηκε στον ιερό μητροπολιτικό ναό του Αγίου Ιωάννου Καβάλας σύναξη των ιερέων της επαρχίας Καβάλας, στους οποίους μίλησε ο μητροπολίτης Αμβρόσιος²⁶¹ και στις 19 Φεβρουαρίου 1964 πραγματοποιήθηκε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας σύναξη των ιερέων και ιεροψαλτών της πόλεως Καβάλας, στους οποίους μίλησε ο μητροπολίτης Αμβρόσιος²⁶².

2.6 Εξορμήσεις ιεροκηρύκων

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ενδιαφέρθηκε ακόμη για την πνευματική κατάρτιση των πιστών των απομακρυσμένων από την Καβάλα περιοχών, με την αποστολή σε αυτές των δύο ιεροκηρύκων της μητροπόλεως Φιλίππων. Έτσι, με εντολή του τον Δεκέμβριο του 1964 ο ιεροκήρυκας της μητροπόλεως Φιλίππων αρχιμανδρίτης Κωνστάντιος Χρόνης μετέβη για εξομολόγηση και θείο κήρυγμα στα χωριά Γραβούνα, Διαλεκτό, Παράδεισο και Πολύσυλο²⁶³, τον Δεκέμβριο του 1964 ο ιεροκήρυκας της μητροπόλεως Φιλίππων αρχιμανδρίτης Ιωακείμ Καραχρήστος μετέβη για εξομολόγηση και θείο κήρυγμα στα χωριά Γραβούνα, Διαλεκτό, Παράδεισο, Ποντιάδα και Χρυσούπολη²⁶⁴, τον Φεβρουάριο του 1965 ο ιεροκήρυκας της μητροπόλεως Φιλίππων αρχιμανδρίτης Ιωακείμ Καραχρήστος μετέβη για εξομολόγηση και θείο κήρυγμα στα χωριά Λεύκη, Νέα Κώμη, Ποντολίβαδο, Διαλεκτό, Ξεριά, Νέο Γέροντα, Χρυσοχώρι και Χρυσούπολη²⁶⁵, τον Μάρτιο του 1965 ο ιεροκήρυκας της μητροπόλεως Φιλίππων αρχιμανδρίτης Ιωακείμ Καραχρήστος μετέβη για εξομολόγηση και θείο κήρυγμα στα χωριά Ζαρκάδια, Γραβούνα, Πέρνη, Χαλκερό, Χρυσοχώρι και Χρυσούπολη²⁶⁶.

2.7 Οργάνωση πνευματικών διαλέξεων

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος φρόντισε επίσης για την οργάνωση πνευματικών διαλέξεων, με σκοπό την ανύψωση του πνευματικού επιπέδου των πιστών. Έτσι, στις 7 Μαΐου 1963, με φροντίδα της μητρόπολης Φιλίππων, δόθηκε στη Χριστιανική Εστία της Καβάλας διάλεξη με ομιλητή τον καθη-

²⁶⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.079/21.2.1962

²⁶¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.216/3.8.1962

²⁶² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.003/21.2.1964

²⁶³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.261/22.12.1964

²⁶⁴ Όπ.π.

²⁶⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.316/25.2.1965

²⁶⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.330/14.3.1965

γούμενο της ιεράς μονής Αγίου Διονυσίου Αγίου Όρους με θέμα «Η Χιλιετηρίς του Αγίου Όρους²⁶⁷».

2. 8 Επισκέψεις στις φυλακές και στο νοσοκομείο

Μέσα στα ποιμαντικά του καθήκοντα ο μητροπολίτης Αμβρόσιος έδωσε πρωτεύουσα θέση στη θεραπεία των αναγκών, ηθικών και υλικών, των ατόμων που πάσχουν, ταλαιπωρούνται και χρειάζονται ιδιαίτερη φροντίδα. Έτσι, την ημέρα του Πάσχα του 1962 επισκέφθηκε το γενικό νοσοκομείο της Καβάλας, το Σανατόριο της Καβάλας, την Παιδόπολη «Άγιος Γεώργιος» της Καβάλας, το Εθνικό Ορφανοτροφείο Θηλέων της Καβάλας, το τάγμα μηχανικού, το τάγμα διαβιβάσεων, το λόχο μικτών μεταφορών, το λόχο στρατηγείου, το Λ.Υ.Β. και το λιμεναρχείο²⁶⁸. Στις 10 Ιανουαρίου 1964 επισκέφθηκε τους κρατούμενους στις ποινικές φυλακές της Καβάλας και τους διένειμε δέματα με ρούχα, τσιγάρα και γλυκά. Επίσης πρόσφερε θερμάστρα, όταν διαπίστωσε ότι δεν είχαν θέρμανση²⁶⁹. Στις 15 Ιανουαρίου 1965 επισκέφθηκε τους νοσηλευόμενους στο Γενικό νοσοκομείο της Καβάλας²⁷⁰ και στις 16 Ιανουαρίου 1965 επισκέφθηκε τους έγκλειστους στις δικαστικές φυλακές της Καβάλας²⁷¹.

2. 9 Πρόεδρος ιδρυμάτων

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ενδιαφέρθηκε για την εύρυθμη λειτουργία των προνοιακών και φιλανθρωπικών ιδρυμάτων της Καβάλας και διετέλεσε πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΙΚΠΑ της Καβάλας²⁷² και πρόεδρος της Διοικούσης Επιτροπής του Α' Εθνικού Παιδικού Σταθμού της Καβάλας²⁷³.

2.10 Απονομή οφφικίων

Το ιδιαίτερο γνώρισμα του μητροπολίτη Αμβροσίου ήταν η αναγνώριση της προσφοράς των κληρικών και της αξίας που δίδουν με την στάση τους στο ιερατικό σχήμα και την Εκκλησία γενικότερα. Έτσι, στις 7 Ιανουαρίου 1964 απένειμε στον ιερατικό προϊστάμενο του ιερού μητροπολιτικού ναού

²⁶⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.752/5.5.1963, φ. 8.753/7.5.1963, φ. 8.754/9.5.1963

²⁶⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.136/2.5.1962

²⁶⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.967/11.1.1964

²⁷⁰ Όπ.π.

²⁷¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.283/17.1.1965

²⁷² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.842/20.8.1963

²⁷³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.330/14.3.1965

Αγίου Ιωάννου Καβάλας πατέρα Ιωακείμ Καραχρήστο το οφφίκιο του αρχιμανδρίτη²⁷⁴.

2. 11 Ευχετήρια μηνύματα - άρθρα του μητροπολίτη Αμβροσίου

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του μητροπολίτη Αμβροσίου ήταν η άριστη χρήση του γραπτού λόγου. Θεωρούσε την επικοινωνία μέσω του γραπτού λόγου, και μάλιστα την δημόσια μέσω του έντυπου τύπου, αναγκαία και επωφελή για την πνευματική κατάρτιση του ποιμνίου του. Έτσι, συνέταξε τα εξής ευχετήρια μηνύματα και άρθρα: «Ευχαι επί τη Αναστάσει»²⁷⁵, «Πάσχα πιστών»²⁷⁶, «Ετέχθη ημίν σήμερον Σωτήρ»²⁷⁷, «Ευχαι επί τω νέω έτει»²⁷⁸, «Η ευθύνη μας»²⁷⁹, «Ευχαι επί τω νέω έτει»²⁸⁰, «Ευχαι επί τω νέω έτει»²⁸¹, «Επί τη Αναστάσει»²⁸².

3. Ποιμαντικές σχέσεις

Στη διάρκεια της τοποτηρητείας του ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ανέπτυξε εξαιρετικές ποιμαντικές σχέσεις με τους ακόλουθους φορείς για όφελος της τοπικής Εκκλησίας, αλλά και γενικότερα για το σύνολο της Ορθοδοξίας.

3.1 Με πολιτειακούς φορείς

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1962 παρέστη στην υποδοχή της Βασίλισσας Φρειδερίκης και της Πριγκίπισσας Ειρήνης στην Καβάλα²⁸³, στις 7 Μαρτίου 1964 απέστειλε συλλυπητήρια τηλεγραφήματα για τον θάνατο του Βασιλέα Παύλου στη Βασίλισσα Φρειδερίκη και στον Βασιλέα Κωνσταντίνο²⁸⁴, στις 10 Ιουλίου 1965 απέστειλε στο Βασιλέα Κωνσταντίνο ευχετήριο τηλεγράφημα για τη γέννηση της Διαδόχου²⁸⁵.

3.2 Με πολιτικούς φορείς

²⁷⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.964/8.1.1964

²⁷⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.135/29.4.1962

²⁷⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.065/3.5.1964

²⁷⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.265/25.12.1964

²⁷⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.347/1.1.1963

²⁷⁹ Όπ.π.

²⁸⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.958/1.1.1964

²⁸¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.270/1.1.1965

²⁸² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.366/25.4.1965

²⁸³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.254/18.9.1962

²⁸⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.017/8.3.1964

²⁸⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.430/11.7.1965

Στις 6 Μαρτίου 1962 δέχθηκε την εθιμοτυπική επίσκεψη του βουλευτή Καβάλας Θεόδωρου Μανωλόπουλου²⁸⁶, τον Μαΐο του 1963 ο πρώην υπουργός και βουλευτής Καβάλας Στυλιανός Παπαδόπουλος συμπαραστάθηκε στον μητροπολίτη Αμβρόσιο για τη δίκη του²⁸⁷.

3. 3 Με ιεράρχες πρεσβυγενών Πατριαρχείων

Στις 16 Μαρτίου 1962 δέχθηκε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας την εθιμοτυπική επίσκεψη των μητροπολιτών του Οικουμενικού Πατριαρχείου Σελευκείας Αιμιλιανού, Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου Φιλαδέλφειας Ιακώβου, Καρπάθου και Κάσου Αποστόλου, συνοδευόμενων από τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονής της Αγίας Αναστασίας Χαλκιδικής αρχιμανδρίτη Παγκράτιο²⁸⁸.

3. 4 Με εκκλησιαστικούς φορείς άλλων δογμάτων

Στις 4 Ιουλίου 1965 παρέστη στην Εκκλησία των Αρμενίων της Καβάλας, στο αρχιερατικό μνημόσυνο που τέλεσε ο Αρχιεπίσκοπος των Αρμενίων της Ελλάδος Σαχάκ Αίβαζιάν για τη συμπλήρωση πενήντα (50) χρόνων από τη γενοκτονία των Αρμενίων από τους Τούρκους²⁸⁹.

3.5 Με διεθνείς εκκλησιαστικούς φορείς

Στις 23 Μαρτίου 1964 επισκέφθηκαν το ενοριακό πνευματικό κέντρο του ιερού ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρας Καβάλας οι εκπρόσωποι της υπηρεσίας του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.) στην Ελλάδα Ντόρα Τόντικα και Όζε, συνοδευόμενοι από τον μητροπολίτη Αμβρόσιο²⁹⁰.

3. 6 Με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης

Στις 26 Φεβρουαρίου 1962 παρέστη στο Εργατικό Κέντρο της Καβάλας και τέλεσε τον αγιασμό για την έναρξη του ετήσιου τοπικού συνεδρίου των Δήμων και Κοινοτήτων του νομού Καβάλας²⁹¹, την ίδια ημέρα παρέστη στο δείπνο που παρέθεσε ο Δήμος της Καβάλας στη Μεγάλη Λέσχη της Καβάλας προς τιμή του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστο-

²⁸⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.091/7.3.1962

²⁸⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.757/12.5.1963

²⁸⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.101/17.3.1962

²⁸⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.425/6.7.1965

²⁹⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.031/24.3.1964

²⁹¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.084/27.2.1962

μου²⁹², στις 8 Μαρτίου 1962 δέχθηκε σε επίσκεψη εργασίας τον Δήμαρχο της Καβάλας Αγγελίδη²⁹³, στις 8 Αυγούστου 1962, μαζί με τον νομάρχη Καβάλας Γαϊταντζή, επιθεώρησε τα διάφορα φιλανθρωπικά ιδρύματα της Καβάλας²⁹⁴, στις 27 Ιουνίου 1963 παρέστη στη δεξίωση που παρέθεσε ο Δήμος της Καβάλας στη Μεγάλη Λέσχη της πόλεως προς τιμή του Κυβερνήτη και των αξιωματικών του αντιτορπιλικού του πολεμικού ναυτικού «Δόξα», το οποίο συμμετείχε στις γιορτές της απελευθέρωσης της Καβάλας²⁹⁵, στις 22 Ιουλίου 1963, συνοδευόμενος από τον δήμαρχο της Καβάλας και τον γενικό γραμματέα του δήμου της Καβάλας Ζαγορησίου, μετέβη στο δημοτικό νεκροταφείο της Καβάλας και ενημερώθηκε για την τοποθεσία όπου θα ανεγερθεί ο νέος ιερός ναός των Αγίων Θεοδώρων²⁹⁶, στις 25 Οκτωβρίου 1963 παρέστη στην αίθουσα του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Καβάλας, στην ομιλία του νομάρχη Καβάλας Χόντζογλου, για την επέτειο ιδρύσεως του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.)²⁹⁷, στις 24 Ιουνίου 1964 δέχθηκε την εθιμοτυπική επίσκεψη του νομάρχη της Καβάλας Ηλία Τσιρκινίδη²⁹⁸, στις 4 Ιουλίου 1964 επισκέφθηκε εθιμοτυπικά τον νομάρχη Καβάλας Ηλία Τσιρκινίδη²⁹⁹, στις 7 Ιουλίου 1965 δέχθηκε την εθιμοτυπική επίσκεψη του νομάρχη Καβάλας Δημοσθένη Ιασωνίδη³⁰⁰, στις 13 Ιουλίου 1965 επισκέφθηκε εθιμοτυπικά τον νομάρχη Καβάλας Δημοσθένη Ιασωνίδη³⁰¹.

3. 7 Με διπλωματικούς φορείς

Στις 2 Μαρτίου 1962 δέχθηκε σε εθιμοτυπική επίσκεψη τον πρόξενο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στη Θεσσαλονίκη Τζών Μάνταξ³⁰², στις 14 Ιουλίου 1963 παρέστη στο Γαλλικό υποπροξενείο της Καβάλας στη δεξίωση που δόθηκε για την επέτειο της εθνικής εορτής της Γαλλίας από τον υποπρόξενο της Γαλλίας στη Καβάλα πατέρα Εδμόνδο Βουτσίνο³⁰³, στις

²⁹² Όπ.π.

²⁹³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.093/9.3.1962

²⁹⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.221/9.8.1962

²⁹⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.797/28.6.1963

²⁹⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.819/23.7.1963

²⁹⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.900/25.10.1963

²⁹⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.110/25.6.1964

²⁹⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.119/5.7.1964

³⁰⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.427/8.7.1965

³⁰¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.432/14.7.1965

³⁰² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.088/3.3.1962

³⁰³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.813/16.7.1963

14 Ιουλίου 1964 παρέστη στο Γαλλικό υποπροξενείο της Καβάλας στη δεξίωση που δόθηκε για την επέτειο της εθνικής εορτής της Γαλλίας, από τον υποπρόξενο της Γαλλίας στην Καβάλα πατέρα Εδμόνδο Βουτσίνο³⁰⁴, στις 22 Φεβρουαρίου 1965 παρέστη στο Γαλλικό υποπροξενείο της Καβάλας στη δεξίωση που δόθηκε για την επίσκεψη στην Καβάλα του επιθεωρητή των Λαζαριστών Γαλλίας, Ελλάδος, Τουρκίας, Καναδά και Νοτίου Βιετνάμ Χούμπερτ Χουφλάιν³⁰⁵, στις 15 Μαρτίου 1965 παρέστη στη Μεγάλη Λέσχη της Καβάλας, στα εγκαίνια της φωτογραφικής έκθεσης «Ματιές στην Ελβετία» που οργανώθηκε από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό και τελούσε υπό την αιγίδα της Ελβετικής πρεσβείας³⁰⁶, στις 9 Ιουλίου 1965 παρέστη στο Γαλλικό υποπροξενείο της Καβάλας στη δεξίωση που δόθηκε για την επίσκεψη στη Καβάλα του πρεσβευτή της Γαλλίας στην Ελλάδα Μπαγιάνς³⁰⁷.

3. 8 Με δικαστικούς φορείς

Στις 8 Μαρτίου 1962 δέχθηκε την επίσκεψη του προέδρου των Πρωτοδικών της Καβάλας Καλεύρα³⁰⁸, στις 3 Μαΐου 1962 δέχθηκε την επίσκεψη του αντιεισαγγελέα της Καβάλας Σειρηνόπουλου³⁰⁹, στις 11 Ιουνίου 1965 επισκέφθηκε εθιμοτυπικά τον πρόεδρο των πρωτοδικών της Καβάλας Τσίρη³¹⁰.

3. 9 Με στρατιωτικούς και αστυνομικούς φορείς

Στις 27 Φεβρουαρίου 1962 παρέστη στη Στρατιωτική Λέσχη Καβάλας, σε επίσημο γεύμα που παρέθεσε η Χιη Μεραρχία της Καβάλας προς τιμή του υπουργού Εθνικής Αμύνης Αριστείδη Πρωτοπαπαδάκη³¹¹, στις 2 Μαΐου 1962 δέχθηκε την επίσκεψη του Ανώτερου Διοικητή Χωροφυλακής Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης συνταγματάρχη Κρέτσα³¹², στις 30 Ιουνίου 1962 δέχθηκε την αποχαιρετιστήρια επίσκεψη του Ανώτερου Διοικητή Χωροφυλακής Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης συνταγματάρχη Κρέτσα³¹³, στις 16 Δεκεμβρίου 1962 παρέστη στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελη-

³⁰⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.127/15.7.1964

³⁰⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.314/23.2.1965, φ. 9.315/24.2.1965

³⁰⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.331/16.3.1965

³⁰⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.429/10.7.1965

³⁰⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.093/9.3.1962

³⁰⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.138/4.5.1962

³¹⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.405/12.6.1965

³¹¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.085/28.2.1962

³¹² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.137/3.5.1962

³¹³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.188/1.7.1962

τήριο της Καβάλας, στα εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφιών και ανδριάντων του Γ' Σώματος Στρατού για τους Βαλκανικούς πολέμους³¹⁴, στις 30 Ιουνίου 1963 παρέστη στη Στρατιωτική Λέσχη της Καβάλας, στη διάλεξη του στρατιωτικού Ευάγγελου Ευαγγελίου με θέμα «Το ιστορικό της απελευθερώσεως της Καβάλας»³¹⁵, στις 8 Ιουλίου 1963 δέχθηκε την επίσκεψη του διοικητή του Γ' Σώματος Στρατού αντιστράτηγου Καραβίτη³¹⁶, στις 4 Σεπτεμβρίου 1963 δέχθηκε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας την εθιμοτυπική επίσκεψη του Αρχηγού του πολεμικού ναυτικού Αιγαίου πελάγους υποναύαρχου Ιάσωνα Θεοφανίδη, ο οποίος επισκέφθηκε την πόλη της Καβάλας επικεφαλής των αντιτορπιλικών «Πυρπολητής», «Σφενδόνη», «Ναυαρίνον», «Αετός», «Ναυκρατούσα», «Λέσβος», «Γρηγορόπουλος» και του υποβρυχίου «Αμφιτρίτη». Την ίδια ημέρα ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ανταπέδωσε την επίσκεψη³¹⁷. Στις 24 Νοεμβρίου 1963 τέλεσε τον αγιασμό των εγκαινίων της σύστασης του τμήματος Τροχαίας Καβάλας³¹⁸, στις 21 Μαρτίου 1964 δέχθηκε σε εθιμοτυπική επίσκεψη τον αποχωρούντα διοικητή της Χιης Μεραρχίας Καβάλας υποστράτηγο Κρήτα και το νέο διοικητή της Χιης Μεραρχίας Βιτσαξάκη³¹⁹, στις 28 Απριλίου 1964 δέχθηκε την επίσκεψη του αποχωρούντα διοικητή της Χιης Μεραρχίας Καβάλας υποστράτηγου Βίτσαξάκη³²⁰, το Πάσχα του 1964 επισκέφθηκε όλες τις στρατιωτικές μονάδες της Καβάλας και ευχήθηκε στους αξιωματικούς και οπλίτες για τις γιορτές³²¹, στις 28 Μαΐου 1964 παρέστη στη Στρατιωτική Λέσχη της Καβάλας, στο επίσημο γεύμα που παρέθεσε ο διοικητής της Χιης Μεραρχίας της Καβάλας υποστράτηγος Αρμπούζης προς τιμή του Βασιλέα Κωνσταντίνου που επισκέφθηκε την Καβάλα³²², στις 26 Οκτωβρίου 1964 παρέστη στην αθλητική εκδήλωση των «Ελευθερίων» που διοργάνωσε η Χιη Μεραρχία της Καβάλας στο στάδιο της Καβάλας³²³, στις 17 Δεκεμβρίου 1964 επισκέφθηκε τον διοικητή της Χιης Μεραρχίας Καβάλας υποστράτηγο Διονύσιο Αρμπούζη και του ευχήθηκε για την ονομαστική του γιορτή³²⁴, στις 28

³¹⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.336/18.12.1962

³¹⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.801/2.7.1963

³¹⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.807/9.7.1963

³¹⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.856/5.9.1963

³¹⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.927/26.11.1963

³¹⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.030/22.3.1964

³²⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.062/29.4.1964

³²¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.066/5.5.1964

³²² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.087/29.5.1964

³²³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.215/27.10.1964

³²⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.258/18.12.1964

Δεκεμβρίου 1964 παρέστη στη Λέσχη Οπλιτών Χωροφυλακής για τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή των παιδιών των αξιωματικών και οπλιτών της Χωροφυλακής που οι γονείς τους υπηρετούν στη Καβάλα³²⁵, στις 2 Μαρτίου 1965 δέχθηκε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο Καβάλας την εθιμοτυπική επίσκεψη του Ανώτερου Διοικητή Χωροφυλακής Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης συνταγματάρχη Συρομήτρου³²⁶, στις 27 Μαρτίου 1965 δέχθηκε την εθιμοτυπική επίσκεψη του διευθυντή της θρησκευτικής υπηρεσίας του Γ.Ε.Σ. ταξίαρχο - αρχιμανδρίτη Αμβρόσιο³²⁷.

3.10 Με στρατιωτικούς φορείς άλλων κρατών

Στις 17 Απριλίου 1962 δέχθηκε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας την εθιμοτυπική επίσκεψη του Κυβερνήτη του αντιτορπιλικού «Σάμνερ» του βου Στόλου των Η.Π.Α. στη Μεσόγειο που κατέπλευσε στο λιμάνι της Καβάλας, αντιπλοίαρχου Ουίλιαμ Φλιν, μαζί με τον πρόξενο και διευθυντή της υπηρεσίας πληροφοριών των Η.Π.Α. στη Θεσσαλονίκη Μάνταξ. Την ίδια ημέρα ο μητροπολίτης Αμβρόσιος ανταπέδωσε την επίσκεψη επισκεπτόμενος το αντιτορπιλικό «Σάμνερ»³²⁸, στις 25 Μαΐου 1965 δέχθηκε σε εθιμοτυπική επίσκεψη τον Κυβερνήτη των Αγγλικών πολεμικών πλοίων «Σάλιγκτων», «Λέτζερτον» και «Μπλόν Ράντζερ» πλοίαρχο Κάσεμεντ³²⁹.

3.11 Με προνοιακούς φορείς

Στις 27 Δεκεμβρίου 1962 παρέστη στη χριστουγεννιάτικη γιορτή της Παιδόπολης «Άγιος Γεώργιος» της Καβάλας³³⁰, στις 31 Δεκεμβρίου 1962 παρέστη στη κοπή της βασιλόπιτας του Εθνικού Ορφανοτροφείου Θηλέων της Καβάλας³³¹, στις 26 Δεκεμβρίου 1963 παρέστη στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή της Παιδόπολης «Άγιος Γεώργιος» της Καβάλας³³², στις 28 Δεκεμβρίου 1963 παρέστη στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή του Α' παιδικού σταθμού της Καβάλας³³³, στις 24 Ιουνίου 1964 παρέστη στην Παιδόπολη «Άγιος Γεώργιος» της Καβάλας στη γιορτή για τη λήξη του σχολικού έτους³³⁴, στις 28 Δεκεμβρίου 1964 παρέστη στη χριστουγεννιάτικη γιορτή της Παιδόπο-

³²⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.266/27.12.1964, φ. 9.267/29.12.1964

³²⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.321/3.3.1965

³²⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.342/28.3.1965

³²⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.128/18.4.1962

³²⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.390/26.5.1965, φ. 9.392/28.5.1965

³³⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.343/27.12.1962, φ. 8.344/28.12.1962

³³¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.347/1.1.1963, φ. 8.349/3.1.1963

³³² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.954/27.12.1963

³³³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.956/29.12.1963

³³⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.110/25.6.1964

λης «Άγιος Γεώργιος» της Καβάλας³³⁵, στις 14 Ιανουαρίου 1965 παρέστη στο ΠΙΚΠΑ της Καβάλας στη γιορτή της κοπής της βασιλόπιτας³³⁶.

3.12 Με ιατρικούς φορείς

Στις 29 Απριλίου 1962 παρέστη και τέλεσε τον αγιασμό στη Μεγάλη Λέσχη της Καβάλας για την έναρξη του 18ου πανελληνίου συνεδρίου της Ιατροχειρουργικής Εταιρείας Αθηνών³³⁷.

3.13 Με παραγωγικούς φορείς

Στις 7 Μαρτίου 1962 παρέστη στη δεξίωση που δόθηκε στο νέο πλοίο «Λήμνος» της εταιρίας των αδελφών Τυπάλδου για την έναρξη του δρομολογίου Καβάλας-Πειραιάς³³⁸, στις 25 Οκτωβρίου 1962 παρέστη και τέλεσε τον αγιασμό της τελετής θεμελίωσης του εργοστασίου φωσφορικών λιπασμάτων της Νέας Καρβάλης, παρουσία του πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή, των υπουργών Συντονισμού Παπαληγούρα και Βιομηχανίας Βουρδουμπά και του διοικητή της Εμπορικής Τράπεζας καθηγητή Στρατή Ανδρεάδη³³⁹, στις 25 Αυγούστου 1963 παρέστη και τέλεσε τον αγιασμό της έκθεσης παραγωγικότητας του νομού Καβάλας, στο χώρο της καπνοβιομηχανίας της Καβάλας³⁴⁰, στις 4 Σεπτεμβρίου 1963 παρέθεσε επίσημο γεύμα στο ξενοδοχείο «Αστήρ» της Καβάλας προς τιμή του εφοπλιστή και μέγα ευεργέτη της Ελευθερούπολης Φρίξο Παπαχρηστίδη³⁴¹, στις 31 Ιανουαρίου 1965 τέλεσε τον αγιασμό των νέων γραφείων του υποκαταστήματος της Ιονικής και Λαϊκής Τράπεζας στη Καβάλα, παρουσία του υπουργού Βιομηχανίας Ιωάννη Ζίγδη και του διοικητή των Τραπεζών Ιονική και Λαϊκή καθηγητή Στρατή Ανδρεάδη³⁴², στις 15 Μαΐου 1965 τέλεσε τον αγιασμό του εγκαινιασθέντος εργοστασίου φωσφορικών λιπασμάτων της Νέας Καρβάλης, παρουσία του Βασιλέα Κωνσταντίνου και του προέδρου της Ελληνικής Βουλής Γεωργίου Αθανασιάδου -Νόβα³⁴³.

³³⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.267/29.12.1964, φ. 9.268/30.12.1964

³³⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.280/14.1.1965, φ. 9.281/15.1.1965, φ. 9.282/16.1.1965

³³⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.136/2.5.1962

³³⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.092/8.3.1962

³³⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.286/24.10.1962, φ. 8.287/25.10.1962, φ. 8.288/26.10.1962

³⁴⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.848/27.8.1963

³⁴¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.856/5.9.1963

³⁴² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.296/2.2.1965

³⁴³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.383/18.5.1965

3.14 Με δημόσιους φορείς

Στις 8 Μαρτίου 1962 δέχθηκε σε εθιμοτυπική επίσκεψη του διευθυντή της Διαχείρισης Ανταλλαξίμου Περιουσίας (ΔΑΠ) Μάντη³⁴⁴, στις 26 Ιανουαρίου 1964 τέλεσε τον αγιασμό στο νέο κτίριο του ΟΤΕ της Καβάλας για τη στέγαση των υπηρεσιών του³⁴⁵.

3.15 Με διεθνείς φορείς

Στις 24 Οκτωβρίου 1964 παρέστη στο Ηρώο της Καβάλας στην κατάθεση στεφάνου για τον εορτασμό της 19^{ης} επετείου από την ίδρυση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.)³⁴⁶, στις 4 Απριλίου 1965 παρέστη στη κατάθεση στεφάνου στο Ηρώο της Καβάλας για την επέτειο του ΝΑΤΟ³⁴⁷.

3.16

Με κοινωνικούς φορείς

Στις 10 Ιουνίου 1964 παρέστη στην αίθουσα του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Καβάλας σε σύσκεψη για το καπνεργατικό ζήτημα της Καβάλας³⁴⁸.

3.17 Με δημοσιογραφικούς φορείς

Στις 17 Αυγούστου 1962 δέχθηκε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας τον διακεκριμένο λογοτέχνη, δημοσιογράφο και χρονογράφο της εφημερίδας «Βήμα» Παύλο Παλαιολόγο και τον δημοσιογράφο της εφημερίδας «Έθνος» Σπύρο Αλεξίου³⁴⁹, στις 22 Φεβρουαρίου 1965 παρέστη στον κινηματογράφο «Αττικόν» της Καβάλας, στην ομιλία του δημοσιογράφου, κοινωνιολόγου και προέδρου της οργανώσεως «Χριστιανική Δημοκρατία» Νικολάου Ψαρουδάκη, με θέμα «Το πρόβλημα της παιδείας»³⁵⁰.

3.18 Με καλλιτεχνικούς φορείς

Στις 28 Ιουλίου 1962 παρέστη στο αρχαίο θέατρο των Φιλίππων στη θεατρική παράσταση «Προμηθεύς Δεσμώτης» που ανέβασε το Κρατικό Θέα-

³⁴⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.093/9.3.1962

³⁴⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.981/28.1.1964

³⁴⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.212/23.10.1964, φ. 9.214/25.10.1964

³⁴⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.347/3.4.1965

³⁴⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.098/11.6.1964

³⁴⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.228/18.8.1962

³⁵⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.314/23.2.1965

τρο Βορείου Ελλάδος (Κ.Θ.Β.Ε.)³⁵¹, στις 27 Ιουλίου 1963 παρέστη στο αρχαίο θέατρο των Φιλιππων στη θεατρική παράσταση «Ιφιγένεια εν Αυλίδι» που ανέβασε το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (Κ.Θ.Β.Ε.)³⁵².

3.19 Με εκκλησιαστικές επιτροπές

Στις 6 Μαρτίου 1962 δέχθηκε σε εθιμοτυπική επίσκεψη πολλές εκκλησιαστικές επιτροπές της πόλης και της επαρχίας Καβάλας³⁵³.

3.20 Με συλλόγους και σωματεία

Στις 6 Μαρτίου 1962 δέχθηκε σε εθιμοτυπική επίσκεψη το συμβούλιο του σωματείου Κυριών και Δεσποινίδων της ενορίας του Τιμίου Σταυρού της Καβάλας³⁵⁴, στις 22 Απριλίου 1962 παρέστη και τέλεσε τα εγκαίνια του εντευκτηρίου του φιλανθρωπικού και χριστιανικού σωματείου «Ενοριακόν Κέντρον Μεταμορφώσεως του Σωτήρος» της Καβάλας³⁵⁵, στις 20 Νοεμβρίου 1964 παρέστη στην αίθουσα της Χριστιανικής Εστίας της Καβάλας σε εκδήλωση που οργάνωσε η Χριστιανική νεολαία της Καβάλας (φιλολογικό βραδινό), αφιερωμένο στο μεγάλο Έλληνα ζωγράφο Δομήνικο Θεοτοκόπουλο (Ελ Γκρέκο)³⁵⁶, στις 16 Δεκεμβρίου 1964 παρέστη στη Στέγη Φίλων, Γραμμάτων και Τεχνών της Καβάλας, στην ομιλία του δικηγόρου Νικολάου Παπακωνσταντίνου για την προσωπικότητα του Ελευθερίου Βενιζέλου στο πλαίσιο των πανελλήνιων εορταστικών εκδηλώσεων για την εκατονταετηρίδα από τη γέννηση του Ελευθερίου Βενιζέλου³⁵⁷, στις 25 Μαΐου 1965 παρέστη στη Μεγάλη Λέσχη της Καβάλας σε εκδήλωση της Στέγης Φίλων Γραμμάτων και Τεχνών Καβάλας για τον εορτασμό της μνήμης του Ελευθερίου Βενιζέλου, με ομιλητή τον πρόεδρο του δικηγορικού συλλόγου της Καβάλας Αλέξανδρου Σωτηριάδη, με θέμα «Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και το έργο του»³⁵⁸.

4. Συνοδικά Καθήκοντα

Ο μητροπολίτης Αμβρόσιος διέπρεψε ως Συνοδικός πάρεδρος. Αγωνιστής, ομολογητής, μορφωμένος, άριστος γνώστης των θεμάτων της Εκκλη-

³⁵¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.213/31.7.1962

³⁵² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.825/30.7.1963

³⁵³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.091/7.3.1962

³⁵⁴ Όπ.π.

³⁵⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.129/20.4.1962, φ. 8.130/24.4.1962

³⁵⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.236/22.11.1964

³⁵⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.256/16.12.1964, φ. 9.257/17.12.1964

³⁵⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.390/26.5.1965

σίας, με ακραιφνές εκκλησιαστικό και ορθόδοξο ήθος, αγωνιζόταν με γνώμονα πάντοτε την τήρηση της ιεράς παραδόσεως και το συμφέρον μόνο της Εκκλησίας.

Διετέλεσε μέλος του Σώματος της διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος³⁵⁹, μέλος του Σώματος της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος³⁶⁰, εκπρόσωπος της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος στους Αγίους Τόπους για το Πάσχα³⁶¹, εκπρόσωπος της Εκκλησίας της Ελλάδος σε συνέδριο του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών(Π.Σ.Ε) στη Φρανκφούρτη της Γερμανίας, από 10 μέχρι 15 Ιουνίου 1963³⁶², μέλος της Συνοδικής επιτροπής(μαζί με τους μητροπολίτες Αργολίδος Χρυσόστομο και Μονεμβασιάς και Σπάρτης Κυπριανό) που μετέβη τον Σεπτέμβριο του 1963 στην Κωνσταντινούπολη, για να ανακοινώσει στον Οικουμενικό Πατριάρχη Αθηναγόρα τη θέση της Εκκλησίας της Ελλάδος περί αναβολής της συγκλήσεως της Β' Πανορθόδοξου Συνόδου στη Ρόδο³⁶³, μέλος της συνοδικής επιτροπής που μετέβη στο Άγιο Όρος για τον εορτασμό της Χιλιετηρίδας Του³⁶⁴.

5. Επισκέψεις Προκαθημένων Εκκλησιών

5.1 Οικουμενικού Πατριάρχη Αθηναγόρα

Στις 3 Αυγούστου 1963 επισκέφθηκε την Καβάλα ο Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας, συνοδευόμενος από τους μητροπολίτες Δέρκων Ιάκωβο, Πριγκηπωνήσων Δωρόθεο, Ρόδου Σπυρίδωνα και Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιο³⁶⁵.

Για την έλευση στην Καβάλα του Προκαθημένου της ορθοδοξίας τελέσθηκε στον ιερό καθεδρικό ναό Αποστόλου Παύλου Καβάλας επίσημη δοξολογία κατά την οποία προσφώνούσε τον υψηλό επισκέπτη ο μητροπολίτης Ελευθερουπόλεως Αμβρόδιος, ως τοποτηρητής της αποστολικής μη-

³⁵⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.353/9.1.1963, φ. 8.820/24.7.1963

³⁶⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.263/28.9.1962, φ. 8.881/1.10.1963, φ. 9.441/24.7.1965, φ. 9.494/24.9.1965

³⁶¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.745/26.4.1963, φ. 8.746/27.4.1963

³⁶² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.780/8.6.1963, φ. 8.783/12.6.1963, φ. 8.785/14.6.1963

³⁶³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.869/20.9.1963, φ. 8.870/21.9.1963, φ. 8.872/24.9.1963

³⁶⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.794/25.6.1963

³⁶⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.825/30.7.1963, φ. 8.826/31.7.1963, φ. 8.827/1.8.1963, φ. 8.828/2.8.1963, φ. 8.829/3.8.1963

τροπόλεως Φιλίππων Νεαπόλεως και Θάσου³⁶⁶ και αντιφώνησε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας³⁶⁷.

Ακολούθως ο μητροπολίτης Αμβρόσιος παρέθεσε επίσημο γεύμα στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας προς τιμή του Προκαθημένου της Ορθοδοξίας, μετά το τέλος του οποίου ο Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας παρασημοφόρησε τον μητροπολίτη Αμβρόσιο με το χρυσό μετάλλιο της Χιλιετηρίδας του Αγίου Όρους³⁶⁸.

5. 2 Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομου

Ο νεοεκλεγείς αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομος επισκέφθηκε την Καβάλα στις 23 Φεβρουαρίου 1962 για να αποχαιρετήσει το ποίμνιο που ποδηγέτησε πνευματικά και διοικητικά για τέσσερις περίπου δεκαετίες (1924-1962).

Στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Αγίου Αποστόλου Παύλου Καβάλας τελέσθηκε επίσημη δοξολογία για την άφιξή Του, μετά την οποία ο τοποτηρητής της αποστολικής μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπολέως και Θάσου μητροπολίτης Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιος προσφώνησε τον αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο³⁶⁹. Ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ζήτησε να ομιλήσει στη διάρκεια της θείας λειτουργίας που τελέσθηκε στον ίδιο ναό στις 25 Φεβρουαρίου³⁷⁰.

Πράγματι, στις 25 Φεβρουαρίου τελέσθηκε πολυαρχιερατικό συλλειτουργο στον Καθεδρικό Ναό Αγίου Παύλου Καβάλας, με τη συμμετοχή του αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομου και των μητροπολιτών Ζιχνών και Νευροκοπίου Αγαθαγγέλου, Βεροίας και Ναούσης Καλλινίκου, Ελασσόνος Ιακώβου, Νικοπόλεως και Πρεβέζης Στυλιανού, Δημητριάδος Δαμασκηνού, Δράμας Φιλίππου, Μαρωνείας και Κομοτηνής Τιμοθέου και Ελευθερουπόλεως Αμβροσίου, τοποτηρητή της μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπολέως και Θάσου. Μετά το τέλος της θείας λειτουργίας ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος με συγκινητική ομιλία αποχαιρέτησε το προ-

³⁶⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.829/3.8.1963. Ολόκληρη η προσφώνηση του μητροπολίτη Αμβροσίου βρίσκεται στο Παράρτημα

³⁶⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.830/4.8.1963. Ολόκληρη η αντιφώνηση του Οικουμενικού πατριάρχη Αθηναγόρα βρίσκεται στο Παράρτημα.

³⁶⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.829/3.8.1963

³⁶⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.082/24.2.1962. Ολόκληρη η προσφώνηση του μητροπολίτη Αμβροσίου βρίσκεται στο Παράρτημα.

³⁷⁰ Όπ.π.

σφιλές του ποιμνίου της αποστολικής μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπολέως και Θάσου³⁷¹.

6. Ποινική Δίωξη του μητροπολίτη Αμβροσίου

Τον Δεκέμβριο του 1962 ασκήθηκε ποινική δίωξη εναντίον του μητροπολίτη Αμβροσίου για περιύβριση αρχής και συγκεκριμένα του υφυπουργού των Οικονομικών Αλιμπράντη³⁷². Η δίκη, ενώ είχε αρχικά ορισθεί για τις 23 Ιανουαρίου 1963 ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών³⁷³, μετά από αναβολές³⁷⁴ εκδικάσθηκε τελικώς στις 19 Ιουνίου 1963 και ο μητροπολίτης Αμβρόσιος τελικώς αθώωθηκε³⁷⁵.

7. Διάφορα

Στις 15 Μαΐου 1962 η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος συζήτησε το θέμα της υπαγωγής της νήσου Θάσου στη μητρόπολη Ξάνθης. Αποφασίσθηκε να ζητηθεί η γνώμη του μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Αμβροσίου ως τοποτηρητή της αποστολικής μητροπόλεως Φιλίππων³⁷⁶, τον Ιούνιο του 1962 ο πρωτοσύγκελος της μητροπόλεως Φιλίππων αρχιμανδρίτης Άνθιμος Αραμπατζόγλου τοποθετήθηκε σε υπηρεσία της Αρχιεπισκοπής Αθηνών³⁷⁷ τον Αύγουστο του 1962 ο μητροπολίτης Αμβρόσιος είχε μεταβεί στην Κύπρο³⁷⁸, το Νοέμβριο του 1962 ο μητροπολίτης Αμβρόσιος μέμφθηκε και υπέβαλε πρόταση μορφής εναντίος του αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσσοστόμου για τη στάση που επέδειξε στη συνάντηση που είχε ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Ελλάδος με τον πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή και για το γεγονός ότι η κυβέρνηση Κωνσταντίνου Καραμανλή σύμφωνα με τον μητροπολίτη Αμβρόσιο πολεμά την Εκκλησία. Η πρόταση μορφής εναντίον του αρχιεπισκόπου Χρυσσοστόμου απορρίφθηκε από το Σώμα της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος³⁷⁹, το Σεπτέμβριο του 1963 ο μητροπολίτης Αμβρόσιος απέστειλε τηλε-

³⁷¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.084/27.2.1962. Ολόκληρη η ομιλία του αρχιεπισκόπου Χρυσσοστόμου βρίσκεται στο Παράρτημα

³⁷² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.322/2.12.1962

³⁷³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.341/23.12.1962

³⁷⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.360/17.1.1963, φ. 8.361/18.1.1963, φ. 8.362/19.1.1963, φ. 8.754/8.5.1963, φ. 8.755/9.5.1963, φ. 8.756/11.5.1963

³⁷⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.790/20.6.1963

³⁷⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.148/16.5.1962

³⁷⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.167/6.6.1962

³⁷⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.239/31.8.1962

³⁷⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.301/9.11.1962, φ. 8.310/18.11.1962

γράφημα στον αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομο, με το οποίο δήλωνε ότι είναι αντίθετος στη σύγκληση της Β' Πανορθόδοξου Συνόδου στη Ρόδο για την αποστολή Ορθοδόξων παρατηρητών στη Β' Σύνοδο του Βατικανού(1962-1965)³⁸⁰, τον Οκτώβριο του 1963 επικρατούσε στο Σώμα της ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, η άποψη να συνενωθούν οι μητροπόλεις Φιλίππων και Ελευθερουπόλεως σε μία, με προτεινόμενο ποιμενάρχη αυτής τον μητροπολίτη Αμβρόσιο³⁸¹, το Δεκέμβριο του 1963 Συνοδική Επιτροπή της Εκκλησίας της Ελλάδος συζήτησε το θέμα της υπαγωγής της νήσου Θάσου εκ νέου στη μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής και της επαρχίας Νέστου στη μητρόπολη Ξάνθης³⁸². Στην απόφαση αυτή αντέδρασαν έντονα ο δικηγορικός σύλλογος της Καβάλας³⁸³, το εργατικό κέντρο της Καβάλας³⁸⁴ και οι κοινότητες της νήσου Θάσου³⁸⁵. Στις 4 Δεκεμβρίου 1964 προήδρευσε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της Καβάλας σε σύσκεψη για το θέμα της ανέγερσης στην Καβάλα του ανδριάντα του Αγίου Αποστόλου Παύλου³⁸⁶. Τον Ιούλιο του 1965 ο μητροπολίτης Μαρωνείας και Κομοτηνής Τιμόθεος ανέλαβε ως έξαρχος της Ιεράς Συνόδου τις ανακρίσεις εναντίον του μητροπολίτη Αμβροσίου³⁸⁷.

8. Λήξη της τοποτηρητείας

Η λήξη της τοποτηρητείας του μητροπολίτη Αμβροσίου στην αποστολική μητρόπολη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου πραγματοποιήθηκε μέσα σε ένα πολύ βαρύ εκκλησιαστικό κλίμα λόγω της κυβερνητικής απόφασης και κατόπιν της προσφυγής του μητροπολίτη Αμβροσίου στο τμήμα αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας, όλες οι αρχιερατικές μεταθέσεις, εκλογές και χειροτονίες να θεωρηθούν άκυρες και ως μη γενόμενες, οι κατά τόπους νομάρχες να μην αναγνωρίσουν, τους νέους μητροπολίτες τους οποίους η Κυβέρνηση θεώρησε παράνομα εκλεγμένους³⁸⁸, να μην γίνει η σχετική διαβεβαίωση των νέων μητροπολιτών ενώπιον του Βασιλέα

³⁸⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.859/8.9.1963

³⁸¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.889/12.10.1963

³⁸² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.945/15.12.1963

³⁸³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.953/25.12.1963

³⁸⁴ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.949/20.12.1963

³⁸⁵ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.948/19.12.1963

³⁸⁶ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.247/5.12.1964

³⁸⁷ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.422/2.7.1965

³⁸⁸ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.539/17.11.1965, φ. 9.541/19.11.1965, φ. 9.544/23.11.1965, φ. 9.552/2.12.1965

Κωνσταντίνου, οι τοποτηρητές να μην παραδώσουν τις μητροπόλεις που διαποιμαίνουν και να μην αποδοθούν οι προβλεπόμενες τιμές στους νέους μητροπολίτες³⁸⁹.

Ο νέος μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Αλέξανδρος (Καντώνης) εκλέχθηκε στις 16 Νοεμβρίου 1965 από το Σώμα της Ιεραρχίας³⁹⁰ και χειροτονήθηκε στις 21 Νοεμβρίου 1965 στον Ιερό Ναό Αγίου Γερασίμου Άνω Ηλυσίων από τους μητροπολίτες Κίτρους και Κατερίνης Βαρνάβα, Μεσσηνίας Χρυσόστομο και Κορινθίας Παντελεήμονα³⁹¹.

Η ενθρόνιση του πραγματοποιήθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 1965 στον Ιερό καθεδρικό Ναό Αγίου Παύλου Καβάλας. Παρέστησαν οι μητροπολίτες Μαρωνείας και Κομοτηνής Τιμόθεος, Σερρών και Νιγρίτης Κωνσταντίνος, Κίτρους και Κατερίνης Βαρνάβας, Τριφυλλίας και Ολυμπίας Στέφανος και Κεφαλληνίας Προκόπιος. Δεν παρέστη όμως ο μητροπολίτης Αμβρόσιος, ως τοποτηρητής της μητροπόλεως Φιλίππων, για να παραδώσει, σύμφωνα με το Βυζαντινό τυπικό και τη λειτουργική τάξη, τη διαποίμανση της αποστολικής μητρόπολης των Φιλίππων στον νεοεκλεγέντα ποιμενάρχη της, διαμαρτυρούμενος με τον τρόπο αυτό στην εκλογή αυτή³⁹², γιατί είχε εναντιωθεί στην ψήφιση του νόμου 184/21.10.1965 που επέτρεπε το μεταθετό στους αρχιερείς³⁹³.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Προσφώνηση του μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Αμβροσίου, τοποτηρητή της ιεράς μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, στον Οικουμενικό Πατριάρχη Αθηναγόρα, κατά την επίσημη δοξολογία για την επίσκεψη Του στη Καβάλα, στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Αγίου Παύλου Καβάλας (3 Αυγούστου 1963)

«Αισθήματα χαράς και αγαλλιάσεως, Παναγιώτατε Δέσποτα, πληρούντας ψυχάς κλήρου και λαού της Αποστολικής ταύτης Εκκλησίας των Φιλίπ-

³⁸⁹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.552/2.12.1965

³⁹⁰ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.539/17.11.1965

³⁹¹ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.543/21.11.1965

³⁹² Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 9.561/12.12.1965, φ. 9.562/14.12.1965

³⁹³ Εφημερίδα *Ταχυδρόμος* Καβάλας, φ. 8.868/19.9.1963, φ. 9.528/4.11.1965

πων και Νεαπόλεως κατά την εύσημον ταύτην στιγμήν κατά την οποίαν παρίσταται εν τω μέσω ημών η Σεπτή Κορυφή των Ορθοδόξων. Η Μήτηρ Εκκλησία δίδει τον θερμόν ασπασμόν της εις την σεμνήν κόρη της, την Ελλαδικήν Εκκλησίαν.

Παναγιώτατε,

Επί τη επισκέψει Υμών εις την μαρτυρικήν μας Πατρίδα ουδεμία υπάρχει αμφιβολία ότι σύμπασα η Ορθόδοξος Χριστιανική Ελλάς συγκινείται και αιρομένη υπέρ τα πρόσκαιρα και εφήμερα, διαβλέπει εν τω Υμετέρω προσώπῳ, ως εν εικόνι, τον αιωνόβιον Πατριαρχικόν Θεσμόν της Βασιλίδος των πόλεων, ὅστις ανεκτίμητους προσέφερεν υπηρεσίας εις τον Χριστιανισμόν, και εν ημέραις χαλεπαίς ανεδείχθη σωτήριος κιβωτός του Έθνους μας.

Παναγιώτατε,

Η μεταξύ ημών αναστροφή της Υμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος γίνεται αφορμή διά ν' αναζηήσουν και πάλιν εις την μνήμην ὄλων των Ελλήνων αι μεγάλοι και ηρωικοί εκείνοι μορφαί του παρελθόντος, αι οποίαι εκλείσαν τον ενδοξότατον Θρόνον της Κωνσταντινουπόλεως. Περίπτανται σήμερον αι άγιοι ψυχαί των Χρυσοστόμων και Γρηγορίων και Φωτίων και Κηρουλαρίων, ως και αι ψυχαί των νεωτέρων Πατριαρχών Γρηγορίου του Ε' του Εθνομάρτυρας, Διονυσίου του Ε', Ιωακείμ του Γ' και τόσων άλλων ουρανομήκων ψυχών Πατριαρχών, οίτινες, ως αστέρες πρώτου μεγέθους, εσελάγισαν εις τον Ουρανόν της Εκκλησίας.

Παναγιώτατε,

Όλοι αι ψυχαί αύται κατέρχονται από τους κόσμους της δόξης και του μεγαλείου, διά ν' αναστραφούν μαζί μας. Να μας εμπνεύσουν, να μας στερεώσουν, να μας διδάξουν, να μας καθοδηγήσουν. Η αφοσίωσις Εκείνων προς τα όσια της Πίστεως και της Πατρίδος, ο σκληρός και μέχρι τέλους αγών διά την διασφάλισιν των πατρίων, ο φλογερώτατος έρωσ τούτων προς τον Χριστόν και την Ορθοδοξίαν, η υπέρ του μαρτυρικού μας Γένους αγάπη και αυταπάρνηση γίνονται πυρίπνοα μηνύματα προς ημάς τους νεωτέρους. Η αγία βώσσί των και η καθ' ημέραν σκληρά των πάλη προς τους ποικιλώνυμους εχθρούς διασαλπίζουν προς όλους ότι καιρός πλέον ν' αναστώμεν όλοι και διακαώς να επιποθήσωμεν την ανάστασιν του αρχαίου κάλλους της Εκκλησίας και την τοποθέτησιν της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, ως «βάσεως και κορυφής των δογμάτων ως της θεολογίας ακρώρειαν» ίνα μνησθώμεν των λόγων Ιωσήφ του Βρυεννίου ως και των άλλων βαρυσήμαντων ρημάτων του ιδίου: «ουκ αρνησόμεθά σε, φίλη Ορ-

θοδοξία, ου ψευσόμεθά σου, πατροπαράδοτον Σέβας, ουκ αφιστάμεθά σου, μήτερ Ευσέβεια· εν σοι εγεννήθημεν και σοι ζώμεν και εν σοι κοιμηθησόμεθα, ει δε και καλέσοι καιρός και μυριάκις υπέρ σου τεθνηξόμεθα». Αι Ιεραί αύται μορφαί του παρελθόντος, επιτάσσουν το Οικουμενικόν Πατριαρχείον να σταθή ασάλευτος και ολόφωτος πνευματικός και ηθικός φάρος, του οποίου αι φωτιστικά και θερμουργοί ακτίνες να εκπεμφθούν ανά τα πέρατα του σύμπαντος κόσμου.

Παναγιώτατε,

Η Αγία Τετάρτη Οικουμενική Σύνοδος Σας έχει επιφορτίσει με μεγάλην και βαρείαν αποστολήν. Οι Πατέρες της εν Χαλκηδόνι Συνόδου εστήριξαν μεγάλας προσδοκίας εις τον Θρόνον Σας. Αλλά και των συγχρόνων ανθρώπων τα βλέμματα, στρέφονται προς τον δεδοξασμένον Θρόνον της Βασιλίδος των πόλεων και ζητούν, και απαιτούν θα έλεγον, να λάβη την εμπρέπουσαν θέσιν εις την Οικουμένην ο Θρόνος Σας. Οι καιροί ου μενετοί: Αι υποχρεώσεις μεγάλαι. Αι απαιτήσεις σκληραί. Βαδίσατε γενναίως. Τα ίχνη της αιματηράς πορείας των μεγάλων Προκατόχων Σας, αίτινες ηγάπησαν ειλικρινώς την Εκκλησίαν και το Γένος και δεν επησχύνοντο να φέρουν το τετιμημένον όνομα της Ορθοδοξίας, αλλά και της μαρτυρικής Ελλάδος, εν μέσω των Εθνών, και εις τας πλέον χαλεπάς ημέρας, τα ίχνη αυτά λέγομεν, των νεομαρτύρων Πίστεως και Πατρίδος είναι νωπά ακόμη. Καλούν και την Υμετέραν Παναγιότητα ακόλουθον εις την ανοδικήν πορείαν του Γολγοθά και της θυσίας. Εις μίαν τοιαύτην πορείαν, σκληράν μεν αλλ' ενδοξοτάτην, αι θερμαί προσευχαί σύμπαντος του Ελληνικού Λαού και του ευλαβούς πληρώματος της Αποστολικής ταύτης Επισκοπής, θα Σας συνοδεύουν. Εις πολλά έτη, Παναγιώτατε Πάτερ και Δέσποτα»

2. Αντιφώνηση του Οικουμενικού Πατριάρχη Αθηναγόρα στον μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιο, τοποτηρητή της ιεράς μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, κατά την επίσημη δοξολογία για την επίσκεψή Του στην Καβάλα, στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Αγίου Παύλου Καβάλας (3 Αυγούστου 1963)

«Σεβασμιώτατε και αγαπητέ αδελφέ Μητροπολίτα της Ιεράς Μητροπόλεως Ελευθερουπόλεως και Τοποτηρητά της Ιεράς ταύτης Μητροπόλεως, Εξοχώταται αρχαί του τόπου, τίμιον πρεσβυτέριον, αγαπητοί αδελφοί και τέκνα Κυρίου.

Εν πρώτοις επιθυμούμεν και πράττομεν τούτο μετά πολλής χαράς να παρουσιάσωμεν προς υμάς την Ιεράν ημών συνοδείαν αποτελουμένην εκ

των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Δέρκων κ. Ιακώβου, Πριγκηπονήσων κ. Δωροθέου, Ρόδου κ. Σπυρίδωνος, Σερβίων και Κοζάνης κ. Διονυσίου και του Μεγάλου πρωτοπρεσβυτέρου του Οικουμενικού Θρόνου και της διακονίας ημών. Και δεύτερον να εκφράσωμεν πολλές ευχαριστίας προς τον Ιερώτατον Μητροπολίτην και προλαλήσαντα διά τους αγαθούς λόγους τους οποίους απηύθυνε προς ημάς και διά την υπενθύμισιν ενός μεγάλου και ενδόξου παρελθόντος. Αλλά το ένδοξον παρελθόν δεν επιτάσσει τίποτε εις ημάς διότι μας έχει τοποθετήσει ευθύς εξ αρχής εις το χρέος· ούτως ώστε ό, τι κι αν επιτελείται από ημάς, ό, τι κι αν σφυρηλατείται από ημάς ότι διαγράφεται διά μέσω των αιώνων ως ιστορία δεν είναι ούτε μαρτύριον, ούτε θυσία, ούτε Γολγοθάς, ούτε επίταξις, αλλά συνεχής πορεία ένδοξος και τετιμημένη εις την οποίαν μας ετοποθέτησεν ο Μοναδικός Γολγοθάς εν τω Κόσμω· ο μοναδικός Σταυρός εν τω κόσμω, η μοναδική θυσία του Χριστού εν τω κόσμω, το δίδαγμα και η αλήθεια την οποίαν έφερε ο Κύριος και την οποίαν ο Απόστολος Παύλος, ο Απόστολος των Εθνών όπως αποκαλεί εαυτόν, έφερεν εις την Δύσιν και εις την χώραν ταύτην από της πόλεως εις την οποίαν έχομεν το ευτύχημα να ευρισκόμεθα από τινων ωρών. Και την οδόν του Αποστόλου Παύλου συγκεκριημένοι ανελάβαμεν από την Θεσσαλονίκην και ωδεύσαμεν αυτήν ευρίσκοντες πανταχού όπου μετέβημεν ακλόνητον την πίστιν, την οποίαν edίδαξεν ο Απόστολος Παύλος. Ακλόνητον την εμμονήν εις τας παραδόσεις τας θρησκευτικάς τε και τας Εθνικάς. Ακλόνητον την καλλιέργειαν των χαρακτηριστικών εκείνων τα οποία αποτελούν την δύναμιν της φυλής, των γραμμάτων, της κλασικής σοφίας και των Ιερών γραμμάτων και της γλώσσης του Ευαγγελίου. Συγκεκριημένοι εσταματήσαμεν εις τους Φιλίππους και γονυπετείς προσεκυνησαμεν εις την Φυλακήν του Αποστόλου Παύλου. Και ενωτίσθημεν εκεί του Θείου Κηρύγματος και ετοποθετήθημεν εκεί απόλυτα εις το μήνυμα το οποίον έφερε ο Απόστολος Παύλος του Κυρίου και να γίνη πρώτη χριστιανή εις την Δύσιν μία Ελληνίδα. Πρώτη χριστιανή εις την Δύσιν μία γυναίκα. Πρώτη χριστιανή εις την Δύσιν μία πορφυρόπωλης, μία προερχομένη από την τάξιν των ειδωλολατρών. Και από το δίδαγμα το οποίον ελάβομεν εις τους Φιλίππους αφήσαμεν την σκέψιν να πετάξη εις τον Άρειον Πάγον όπου πρώτος χριστιανός εις την καθ' εαυτήν Ελλάδα, πρώτος χριστιανός εις τας Αθήνας εγένετο ένας επιστήμων, ο Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης, ούτως ώστε εις τα δύο αυτά γεγονότα, εις την Λυδίαν την πορφυροπώλινα εις τους Φιλίππους και εις τον Άγιον Διονύσιον τον Αρεοπαγίτην έχομεν ολοκληρωμένον το πρόγραμμα του Χριστού, έχομεν ολοκληρωμένην την πορείαν εις την οποίαν βαδίζομεν διά μέσου των αιώνων, έχομεν ολοκληρω-

μένον το σύστημα της Ορθόδοξου ημών Εκκλησίας, η οποία αποτελείται από τους άνδρας και από τας γυναίκας, από τον κλήρον και τον λαόν, απ' όλους οι οποίοι προερχόμεθα από την Ορθόδοξον κολυμβήθραν. Από τους επισήμους· και ποιόν να πω επίσημον; Όλοι αποτελούμεν την τάξιν των επισήμων. Από τους επιφανείς· και ποιόν να αποκαλέσω αφανή; Όλον μας το Έθνος είναι τοποθετημένον εις την μεγάλην παράταξιν των επισήμων, των επιφανών, των απαρτιζόντων την Ορθόδοξον Ελληνικήν Εκκλησίαν και το ευσεβές ημών Γένος. Εις τα δύο αυτά γεγονότα, επαναλαμβάνω και πάλιν και το τονίζω, εύρομεν και ευρίσκομεν και θα ευρίσκομεν συνεχώς τοποθετημένην την αποστολήν της Ορθόδοξου ημών Εκκλησίας, η οποία έχει καύχημα και δύναμιν και ισχύν την εκπαίδευσιν, την μόρφωσιν, τα πραγματικά όπλα, τας πραγματικάς δυνάμεις· αλλά συνάμα την Εκκλησίαν η οποία είναι τοποθετημένη επάνω από τα προβλήματα όλων των τάξεων. Του εργάτου, του μεγάλου αυτού εργάτου του αγωνιζομένου διά τον επιούσιον άρτον, τον αποτελούντα την λαμπράν αυτήν παράταξιν τοποθετημένην συνεχώς και ακλονήτως και σταθερώς και αμεταβλήτως εις την Ορθόδοξον Ελληνικήν Εκκλησίαν. Εύρομεν και ευρίσκομεν τα προβλήματα της Ορθόδοξου Εκκλησίας τοποθετημένα εις τον αγρότην, την άλλην αυτήν μεγάλην παράταξιν η οποία διά του ιδρώτος του μετώπου ποτίζει την γην ταύτην, ώστε να παράγη όλα εκείνα τα οποία χρειάζονται διά την πρόοδον και ανάπτυξιν της χώρας. Είχαμεν το ευτύχημα προ πενήντα τριών ετών να επισκεφθώμεν την πόλιν ταύτην διαβατικώς μεταβαίνοντες εις μίαν ταπεινήν διακονίαν εις Β. Μακεδονίαν. Και χαίρομεν εν ευφροσύνη ανακλονήτω ευρισκόμενοι και πάλιν εις την πόλιν ταύτην με την τεραστίαν διαφοράν μεταξύ των δύο περιόδων· με την τεραστίαν αυτήν άνθησιν της πόλεως και της περιφερείας ταύτης, με την τεραστίαν τοποθέτησιν των πάντων εις το πρόγραμμα της Ελληνικής Ορθόδοξου Εκκλησίας, το οποίον έφερε ο Απόστολος Παύλος ως πρόγραμμα Χριστού. Τοποθετημένην την χώραν και τους άρχοντας, όλας τας τάξεις, όλας τας παρατάξεις, εις την ενιαίαν αυτήν φυλήν, εις την ενιαίαν αυτήν Ορθόδοξον αυτήν Ελληνικήν Εκκλησίαν, εις το ενιαίον αυτόν Ορθόδοξον Ελληνικόν γένος και εις την ενιαίαν και αιωνίαν πορείαν την οποίαν πορευόμεθα ημείς εις ό, τι είπε ο Απόστολος Παύλος. Και πόσον μεγάλον είδομεν τον δρόμον του Αποστόλου Παύλου τώρα εις τα πράγματα και πόσον εύλογημένον τον είδομεν, πόσον ημείς ανταπεκρίθημεν απόλυτα εις την εμπιστοσύνην την οποίαν ο Απόστολος Παύλος μας εκόμισε και μας εφύτευσε την εμπιστοσύνην του Κυρίου διά να διαδοθή το Ευαγγέλιον. Και αντεπεκρίθημεν, επαναλαμβάνω, εις αυτήν την εμπιστοσύνην, μοναδικήν και προνομιούχον εις τον κόσμον, χωρίς να υποτιμώμεν άλλους λαούς και άλλα έθνη, υπερηφανευό-

μεθα διά τον λαόν μας, υπερηφανευόμεθα διά την Εκκλησίαν μας, υπερηφανευόμεθα διά το γένος μας εις αυτήν την εμπιστοσύνην, την οποίαν έφερε ο Απόστολος Παύλος από την πόλιν ταύτην και την μετέδωσεν εις όλην την Δύσιν. Η φυλή μας και το γένος μας ανταπεκρίθημεν απόλυτα, ούτως ώστε, επαναλαμβάνω και το τονίζω με όλην την δύναμιν της ψυχής ότι τούτο είναι το πρόγραμμα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ημείς ανταπεκρίθημεν απολύτως και πορευόμεθα επάνω σ' αυτό το χρέος. Ευτύχημα διότι είμεθα ο πορευόμενος λαός επάνω εις αυτό το χρέος. Ευγνώμονες διότι συνεχίζομεν αυτήν την πορείαν του χρέους ανταποκρινόμενοι εις αυτήν την τιμήν και εις αυτήν την προνομιακήν θέσιν την οποίαν απ' εδώ και πέρα εις ολόκληρον τον Δυτικόν κόσμον μας ετοποθέτησε ο Απόστολος Παύλος. Και ούτω ευρισκόμενοι εις την περιφέρειαν ταύτην, σας χαιρετίζομεν από μέρος της Μητρος Εκκλησίας, η οποία αποβλέπει μετ' απολύτου εμπιστοσύνης εις την πορείαν αυτήν· εις την πορείαν αυτήν της Ορθοδόξου Ελληνικής Εκκλησίας και εις την πορείαν του ευσεβούς ημών γένους. Και τούτο είναι το πρόγραμμα του Οικουμενικού Πατριαρχείου άνευ επιταγής. Δεν έχει η Εκκλησία ανάγκην από επιταγήν· δεν έχει ανάγκην το γένος μας από επιταγήν· δεν έχει ανάγκην η φυλή μας από σύστασιν και από έκκληση και από παράκλησιν, διότι πορευόμεθα αυτήν την πορείαν συνεχώς και αδιακόπως. Μία φυλή και μία παράταξις πορευομένη συνεχώς μη γνωρίζουσα σταμάτημα· μη γνωρίζουσα οπισθοχώρησιν· μη γνωρίζουσα ούτε δεξιάν ούτε αριστεράν ούτε οπισθοδρόμησιν αλλά πορευόμεθα συνεχώς. Παράταξις Κυρίου μεγάλη· κληρονομία Κυρίου ένδοξος και τετιμημένη εις τα μεγάλα πεπρωμένα, τα οποία έχομεν εμπρός μας της Ορθοδόξου Ελληνικής Εκκλησίας και του γένους ημών. Με την δύναμιν του κηρύγματος αναλλοίωτον και αμετάβλητον, με την πνοήν των Ιερών παραδόσεων αναλλοίωτων και αμεταβλήτων αλλά ζωντανών παραδόσεων αι οποίαι μας συνοδεύουν προς τα εμπρός· παραδόσεων αι οποίαι μας κινούν προς τα εμπρός· παραδόσεων αι οποίαι μας καθοδηγούν προς τα εμπρός· ώστε να πορευόμεθα και να συνεχίζομεν αυτήν την πορείαν ακριβείς και αμεταβλήτως. Χαιρετίζομεν τον λαόν της πόλεως ταύτης. Ίσως κατά το παρελθόν - κόσμος μαρτυρικός - να εδοκίμασε πολλές δοκιμασίες και στεναχώριες· ίσως κατά το παρελθόν να εδοκιμάσθησαν και μερικές ιδέες αλλά είναι εξηγιασμένα και καθαρμένα από την πορείαν του συνόλου· από τας ανελίξεις αι οποίαι προέρχονται από την τοποθέτησιν του Κράτους και της Εκκλησίας εις την υπηρεσίαν του συνόλου και ιδιαιτέρως του ατόμου, της μοναδικής οντότητας που λέγεται άνθρωπος. Όλα εξελίσσονται επί τα βελτίω, ούτως ώστε όλα αι παρατάξεις να ανήκουν εις το σύνολον· όλα αι

παρατάξεις να είναι ευεργετικά από την εξυπηρέτησιν αι οποίαι είναι εντεταγμένοι εις την εξυπηρέτησιν αυτών και όλαι αι τάξεις να βαδίζουν την μεγάλην πορείαν την οποίαν έχομεν ως Έλληνες Ορθόδοξοι Χριστιανοί και ως ευλογημένον Έθνος εν μέσω των αιώνων.

Χαιρετίζομεν την πόλιν ταύτην την τοποθετημένην εις αυτήν την παράταξιν ευχαριστώμεν την υμετέραν Ιερότητα και πάλιν διά την υποδοχήν και τους άρχοντας, χαιρόμενοι βλέποντες ενταύθα πρόσωπα της ιεράς και σεβάσμιαις καθολικής εκκλησίας. Ατενίζοντες από το Οικουμενικόν Πατριαρχείον εις την πορείαν των Χριστιανικών εκκλησιών μέχρι του σημείου να δημιουργήσουν όλοι την από κοινού μετώπου ενότητα διά την αντιμετώπισιν των κοινών προβλημάτων τα οποία έχει η Εκκλησία του Χριστού, ίνα μίαν ημέραν κατά το θέλημα του Κυρίου επιτύχωμεν την ένωσιν των δογμάτων όπως είμεθα επί 11 αιώνας συγκεντρωμένοι όλοι οι Χριστιανοί αδιακρίτως δόγματος, παραδόσεων και ομολογιών συγκεντρωμένοι όλοι οι Χριστιανοί γύρω από την Αγίαν Τράπεζαν του Κυρίου και εντός του Αγίου Ποτηρίου του Χριστού και ενισχυμένοι και ζώντες εν πνεύματι. Εν τω Αίματι του Κυρίου το οποίον έχυσεν μίαν Μεγάλην Παρασκευήν διά την σωτηρίαν του ανθρωπίου γένους. Από το Οικουμενικόν Πατριαρχείον βλέπομεν την εξέλιξιν των πραγμάτων επί τα βελτίω. Ήδη εισηλθομεν εις την τρίτην κοσμογονίαν. Σε μια καινούργια εποχή που όλα έρχονται καινούργια, όλα έρχονται νέα και ήδη αρχίζει να εφαρμόζεται εκείνο που λέγει η Αποκάλυψις του Ιωάννου του Ευαγγελιστού: «Καινούς ουρανούς και κενή κτήσιν απεκδεχώμεθα» καρτερούμεν και αναμένομεν καινούργιους ουρανούς όχι οι ουρανοί θ' αλλάξουν χρώμα και καινούργια γη· όχι ότι η γη θα αλλάξη τα συστατικά της, αλλά καινούργια μυαλά έρχονται εις τους ανθρώπους. Ας συλλάβωμεν το μεγάλο νόημα της ζωής, την ευτυχία της ζωής, σύμφωνα με την διδασκαλία του Ευαγγελίου και καινούργιες καρδιές έρχονται εις τους ανθρώπους. Να δημιουργήσωμεν το αιώνιον και ολοκληρωτικόν σύστημα που θα απομείνη εις τον κόσμον τούτον και θα κυβερνά την ανθρωπότητα. Το σύστημα το ολοκληρωτικό της αγάπης του Χριστού. Προς τα εκεί πορευόμεθα. Προς την μεγάλην αυτήν πορείαν πορευόμεθα και το κέντρον αυτής της πορείας είναι ο γεωπολιτικός τούτος χώρος, όλος αυτός ο χώρος με την στεριά και την θάλασσα. Κέντρον αυτής της πορείας είναι ο τόπος αυτού και ο παρακείμενος τόπος ούτως ώστε να αποβλέπομεν μετ' απολύτου εμπιστοσύνης εις την βελτίωσιν και εις την περαιτέρω προώθησιν αγαθών σχέσεων μεταξύ όλων των γειτόνων μας αλλά ιδιαιτέρως των προς τας Ανατολάς γειτόνων, των εγγύς εδώ ευρισκομένων. Μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, μεταξύ Τούρκων και Ελλήνων, μεταξύ των δύο κυβερνήσεων, μεταξύ των δύο πρωθυπουργών, αλλά ιδιαιτέρως μεταξύ

των δύο λαών τοποθετουμένων εις την κοινήν μοίραν του γεωπολιτικού τούτου χώρου διά να ανταποκριθούν εις το μέγα θέλημα του Θεού διά τον καινούργιο κόσμο που έρχεται και καμμιά δύναμις δεν ημπορεί να σταματήσει αυτόν τον ερχομό που έρχεται, θέλημα Θεού ότι έρχεται. Και ευτυχής ότι είμεθα εις την αρχήν αυτού του μεγάλου ερχομού του καινούργιου κόσμου με καινούργια μυαλά, με καινούργιες καρδιές και εκείνο το οποίο ζητείται από ημάς είναι. Να συνετελέσωμεν και ημείς ώστε να έλθη όσον το δυνατόν ταχύτερον και κατά τον καλύτερον τρόπον εφ' όσον όλοι είμεθα τοποθετημένοι μέσα εις αυτόν. Σας βλέπω και σας τοποθετημένους και τους αστούς και τους εργάτας, τους μεγάλους εργάτας που τους αγαπώ πολύ, και τους αγρότας, τους μεγάλους αγρότας που τους αγαπώ πολύ και τους αστούς τους αγαπώ πολύ, ότι είμεθα τοποθετημένοι εις τούτο.

Σας ευχαριστώ και πάλιν θερμώς υμάς, όσοι πατέρες, και τονίζω την λέξιν «όσοι πατέρες» λόγω καιρικών και περιστάσεων δεν κατορθώσαμεν ακόμη να λύσωμεν ούτε εδώ ούτε εις την Πόλιν το πρόβλημα του ιερού κλήρου. Αλλά πατέρες και σεις πορεύεσθε πιο πολύ σεις, την μεγάλην πορείαν εδώ εις τον αιώνα αυτόν τοποθετημένοι εις το πλευρόν του μεγάλου λαού. Αξίζει να υπηρετούμεν τον λαόν με δικές μας στερήσεις; Με δικές μας στερήσεις. Με δικές μας στεναχώριες; Με δικές μας στεναχώριες. Αξίζει να τον υπηρετούμεν αυτόν τον λαόν. Είναι άξιος της υπηρεσίας μας. Είναι άξιος της αγάπης μας. Είναι άξιος του ενδιαφέροντος μας. Και πόσο χαίρουμαι να σας βλέπω τοποθετημένους εις αυτό το καθήκον! Κοντά εις το σύνολον του πληρώματος αλλά και κοντά εις τον καθένα που αποτελεί το μεγάλον πλήρωμα, κοντά εις τον καθένα απ' αυτούς άξιον της αγάπης μας και άξιον του ενδιαφέροντος μας και άξιον της εξυπηρετήσεως μας! Σας συγχαίρω θερμώς πατέρες διά την ψαλμωδίαν, σας συγχαίρω διά τον καταρτισμόν της χορωδίας και επικαλούμαι εις πάντας υμάς την ευλογίαν του Υψίστου. Και αποκομίζομεν από υμάς, αποκομίζομεν και φέρομεν εις το Οικουμενικόν Πατριαρχείον από υμάς, δεν λέγω την αφοσίωσίν σας εις την πίστιν των πατέρων, δεν λέγω την εμμόνην σας εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν, την σταθερότητα εις το δόγμα της Εκκλησίας ημών της Ορθόδοξου, δεν λέγω εις την εμμόνην σας εις τας παραδόσεις, αλλά την ενίσχυσιν την οποίαν παίρνω από σας ούτως ώστε και ημείς να συνεχίσωμεν την υψηλήν διακονίαν την οποίαν έχομεν εκ θεμελίων. Μέσα εις την αγαπητήν μας αυτήν χώραν την Τουρκίαν θα συνεχίζη το Οικουμενικόν Πατριαρχείον αυτήν την πορείαν εις την οποίαν είναι τεταγμένον και προ της 4^{ης} Οικουμενικής Συνόδου αλλ' ιδιαίτέρως, ως ορθώς είπεν ο Άγιος Ελευθερουπόλεως δυνάμει του 28 Κανόνος της 4^{ης} Οικουμενικής Συνόδου. Είναι μεγά-

λον πράγμα να κομίζη η Μήτηρ προς τα τέκνα ευχάς και ευλογίας και να παίρνη τα συγχαρητήριά των. Είναι μεγάλον πράγμα και δη διά την μάνα να παίρνη από τα παιδιά της δύναμη και ενίσχυση ούτως ώστε να ανταποκρίνεται εις το καθήκον και εις την υπηρεσίαν την οποίαν έχει χάριν του χριστεπωνύμου πληρώματος.

Σας ευχαριστώ και πάλιν θερμώς δια την υποδοχήν την οποίαν μας εκάματε. Σας ευχαριστούμεν θερμώς διά την ευτυχίαν την οποίαν μας εκαρρίσατε. Σας ευχαριστούμεν θερμώς διά την ατμόσφαιραν την τόσον μυρωμένην την οποίαν αναπνέομεν τόσον βαθειά και εις την πόλιν ταύτην και εις την περίλαμπρον αυτήν Εκκλησίαν την αφιερωμένην εις τον Απόστολον Παύλον, εις τον Απόστολον όλου αυτού του κόσμου που ξεκινά από εδώ έως τα πέρατα της οικουμένης. Και σας αποχαιρετούμεν. Ήλθομεν με μεγάλην χαράν. Χαιρόμεθα που είμαστε λίγη ώρα μαζί σας και με λύπην σας αποχαιρετούμεν. Και έτσι είναι με τον χωρισμόν. Με τον χωρισμόν από τέτοια τέκνα, από τέτοια παιδιά της Εκκλησίας. Σας αποχαιρετούμε με κάποιαν λύπην, βεβαίως, αφού φεύγομεν τόσον γρήγορα, αλλά επαναλαμβάνω και πάλιν ότι αποκομίζομεν από ημάς ό, τι ευγενέστερον υπάρχει εις την φυλήν μας. Ό, τι ωραιότερον υπάρχει εις την καρδίαν της φυλής μας, ό, τι σταθερώτερον υπάρχει εις την πορείαν μας, ούτως ώστε επανερχόμενοι εις το κέντρον της Ορθοδοξίας να συνεχίσωμεν με την αγάπην σας και την αφοσίωσίν σας και την εμμονήν, πάντων ανεξαιρέτως να συνεχίσωμεν την διακονίαν την οποίαν έχομεν εν τη εξυπηρετήσσει της Ορθοδόξου Εκκλησίας και εις το πρόγραμμα που έχει σήμερα το Οικουμενικόν Πατριαρχείον να επεξεργασθή το μεγάλο γεγονός της ενότητος των Εκκλησιών, διά την αντιμετώπισιν των κοινών χριστιανικών προβλημάτων, έως ότου μίαν ημέραν ο Κύριος καταπέμψη την πνευματικήν ένωσιν γύρω από την Αγίαν Τράπεζαν και μέσα εις το Άγιον Ποτήριον, από το οποίον να μεταλαμβάνωμεν συνεχώς το αίμα του Χριστού και χάρις εις το αίμα του Χριστού να διατηρώμεν αυτήν την ενότητα από πάσης απόψεως. Πάλιν ευχαριστώ θερμώς διά την υποδοχήν την οποίαν μας εκάματε και αποχαιρετούμεν. Έχετε γεια».

3. Προσφώνηση του μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Αμβροσίου, τοποτηρητή της ιεράς μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, στον αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομο, στην επίσημη δοξολογία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Αγίου Παύλου Καβάλας, για την αποχαιρετιστήρια επίσκεψή Του στη Καβάλα (23 Φεβρουαρίου 1962).

«Υπάρχουν, Μακαριώτατε Πάτερ και Δέσποτα, εις την ζωήν στιγμαί κατά τας οποίας, υπό το κράτος βαθυτάτων συναισθημάτων διατελούντες, αδυνατούμε να εκφράσωμεν ό, τι αισθάνεται η καρδιά μας. Εις τοιαύτας περιπτώσεις η σιγή, η βαθεία συγκινησις, τα δάκρυα, τα οποία ρέουν εκ των οφθαλμών, είναι η ευγλωττοτέρα εκδήλωσις του εσωτερικού μας κόσμου, του εσωτερικού κόσμου όστις δονείται εις τα μυχιώτατα. Τις η εορτή αύτη και πανήγυρις; Προς τι η εορταστική εμφάνισις ημών; Προς τι ο λαός της μεγάλης και ιστορικής ταύτης πόλεως, αλλά και των περιχώρων, έχει εδώ συγκεντρωθή και κατακλύζει τον ευρύχωρον τούτον Ιερόν Ναόν του Αποστόλου Παύλου μέχρι των κεράτων του θυσιαστηρίου; Φανερά η αιτία. Από της ημέρας, καθ' ήν οι κώδωνες των Ιερών Ναών της πόλεως ταύτης εκρούοντο χαρμοσύνως αγγέλλοντες το χαρμόσουνον μήνυμα ότι εξελέγη ο νέος Αρχιεπίσκοπος της Ελλαδικής Εκκλησίας, ένα κύμα ασυγκρατήτου ενθουσιασμού, χαράς και αγαλλιάσεως επλημμύρισε την πάλιν, ένα όνομα εφέρετο εις τα στόματα μικρών και μεγάλων: το όνομα Χρυσόστομος. Αστραπιαίως καθ' άπασαν την Ιεράν Μητρόπολιν Φιλίππων - Νεαπόλεως και Θάσου διεδόθη: ο Δεσπότης μας Αρχιεπίσκοπος. Εις τα πρόσωπα όλων εφαινετο ν' αντανακλάται η δόξα με την οποίαν περιεβλήθη το Σεπτόν πρόσωπον του προσφιλούς Ποιμενάρχου. Να είπωμεν τώρα, τις εστίν ο Μακαριώτατος; Να εξάρωμεν την προσωπικότητα του και να περιγράψωμεν τα έργα του; Θα προσκρούσω μεν εις την εγνωσμένην ταπεινοφροσύνην του, αλλά και εάν έτι παρίστατο ανάγκη συντόμου βιογραφήσεως και εξάρσεως της προσωπικότητός του, ημείς λόγω ηλικίας δεν θα είμεθα οι κατάλληλοι βιογράφοι και επαινεταί, διότι ημείς, ως και πλείστοι εξ ημών, είμεθα αγέννητοι όταν ο Μακαριώτατος Προκαθήμενος της Ελλαδικής Εκκλησίας ήρχισε να διαγράφη την φωτεινήν του τροχίαν εις τον πνευματικόν ουρανόν της Εκκλησίας. Έκτοτε το όνομά του συνεδέθη με ιστορικούς αγώνας της φυλής, οι οποίοι ήρχισαν από τα άγια χώματα της Ελληνικής Μακεδονίας μας, συνεχίσθησαν μετά ταύτα εις την ωραίαν νύμφην της Ιωνίας, την πολύκλαυστόν μας Σμύρνην και επεξετάθησαν έως τα βάθη της Μικράς Ασίας, ότε οι Έλληνες αετοί, ανανεούντες ένδοξα τρόπαια Βυζαντινών Αυτοκρατόρων κατεδίωκον τους βαρβάρους μέχρι των φωλεών των. Έτο η εποχή, καθ' ήν η Ελλάς ηνωμένη ως εις άνθρωπος έβαινε προς την πραγματοποίησιν των ονείρων της. Εις τοιαύτην εποχήν εθνικών αγώνων και μεγαλουργιών έζησε και έδρασεν ο Μακαριώτατος Προκαθήμενος. Απόστολος του Χριστού' Απόστολος της Πατρίδος, παντού όπου τον έταξε η Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία, μετά ζήλου και αυταπαρνήσεως εξεπλήρωσε την αποστολήν του και χάριν της αγάπης προς τε την Εκκλησίαν και

την Πατρίδα η οποία έκαγεν εις την καρδιαν του, υπέστη ουκ ολίγας ταλαιπωρίας, περιέπεσεν εις κινδύνους, εδικάσθη και κατεδικάσθη εις θάνατον υπό των εχθρών της Πατρίδος και ήλθον στιγμαί κατά τας οποίας έφθασε προ των Πυλών του Άδου,, αλλ' η Θεία Πρόνοια, η οποία δεν αφήνει ουτε έν στρουθίον να πέση άνευ της θελήσεως της, διεφύλαξε τούτον σώον και ακέραιον, ίνα διά μελλούσας ανάγκας της Εκκλησίας και του Έθνους τον χρησιμοποιήσει. Δεν υπήρξε ποτέ οκνηρός δούλος, δεν έκρυψε το τάλαντον του υπό την γην, δεν έζησε εν τρυφή και εν ραστώνη, αλλα τα πλούσια τάλαντα με τα οποία τον επροίκισεν η Θεία Πρόνοια τα έθεσεν εις την υπηρεσίαν της Εκκλησίας και του Έθνους. Τω έδωκεν ο Κύριος το τάλαντον του προφορικού λόγου· τούτο ο πιστός δούλος του Κυρίου το εκαλλιέργησεν επιμελώς. Δεν υπήρξε Κυριακή ή Εορτή και Πανήγυρις, καθ' ήν να μη διδάξη τα δέοντα εις τον λαόν του. Και ωμίλει πρακτικώς, αλλα και γλαφυρώς και απηυθύνετο μάλλον προς την καρδιαν παρά εις την διάνοιαν. Ωμίλει, ως θα ωμίλει φιλόστοργος Πατήρ προς τα εαυτού τέκνα. Με καθαράν τροφήν, με το μελί και το γάλα της Ορθοδοξίας, έτρεφε τας ψυχάς. Τω έδωκεν ο Κύριος το τάλαντον του γραπτού λόγου, της διά γραφιδος δηλονότι λαμπράς και φωτεινής εκφράσεως των ιδεών του. Εξέδωκε περιοδικά, συνέταξεν άρθρα και βιβλία εν πεζώ και ποητικώ λόγω διά των οποίων κρυστάλλινα διαχέωνται τα νάματα της Ορθοδόξου διδασκαλίας. Τω έδωκεν ο Κύριος υγείαν σιδηράν, κληρονομίαν εργατικών και αγνών γονέων. Δεν την εσπατάλησεν. Αλλα ζων βίον θαυμαστής εγκρατείας, με ακμαίας τας σωματικές και διανοητικές του δυνάμεις, έφθασεν εις την πρεσβυτικήν ηλικίαν, πολλών νεωτέρων ακμαίότερος και υγιέστερος, δι' όν θα ηδύνατο τις να επαναλάβη το ψαλμικό «Ανακαινισθήσεται ως αετού η νεότης σου». Με τοιαύτα πλούσια τάλαντα υπηρέτησεν ο πιστός δούλος τον Κύριον. Παντού, όπου τον έταξεν η Θεία Πρόνοια, εν ημέραις ομαλότητος ή ανωμαλίας, ειρήνης ή πολέμου, γαλήνης ή τρικυμίας, ο Πρωθιεράρχης κ. κ. Χρυσόστομος διετέλει αμετάτρεπτος τον νουν και την καρδιαν, βράχος ακλόνητος εν μέσω μαινομένης θαλάσσης, αδάμας, τον οποίον δεν ηδυνήθησαν να θρυματίσουν όλαι αι σφύραι του εωσφόρου. Αλλα διατί ταύτα λέγω; Πού ομιλώ; Εάν ωμίλουν ενώπιον λαού, εις τον οποίον ο Χρυσόστομος ήτο άγνωστος, θα είχαν θέσιν τα λεγόμενα. Αλλ' εις την πόλιν ταύτην, ην ο Ιεράρχης ούτος ανέδειξεν έδραν Μητροπόλεως υπό τον τίτλον της αρχαίας και Αποστολικής πόλεως των Φιλίππων, εδώ, ένθα επί 40 περίπου έτη πιστός δούλος ειργάσθη αόκνως υπέρ του ποιμνίου αυτού, εδώ να ομιλώ περί αυτού; Δεν θα είναι υπερβολικόν να είπωμεν ότι το όνομα του Πρωθιεράρχου Χρυσοστόμου όχι μόνον εις την παρούσαν, αλλα και εις την νεωτέραν γενεάν, θα μνημονεύεται ευφήμως, ως το όνομα Ιεράρχου δια-

κριθέντος εν παντί και τιμήσαντος Εκκλησίαν και Πατρίδα. Τα έργα της αρχιερατικής του ζωής και δραστηριότητος θα ομιλούν ευγλώττως περί αυτού. Παντού της περιφερείας του άφηκεν ανεξίτηλα τα ίχνη της διαβάσεως του. Αλλά, Μακαριώτατε Δέσποτα, φωνή τις την στιγμήν ταύτην ακουόμενη εις τα βάθη της υπάρξεώς μου επιτάσσει να παύσω ν' ασχολούμαι με το παρελθόν, καλύπτον ήμισυ αιώνας εκκλησιαστικής ζωής και δραστηριότητος, ης κέντρον υπήρξεν η Υμετέρα Γερασμία Μακαριστής και η επιτάσσοσα φωνή, είναι η φωνή του Μακαρίου Παύλου, του ιδρυτού της Αποστολικής ταύτης Εκκλησίας των Φιλίππων, όστις γράφων προς τους Φίλιππησίους έλεγε: «Αδελφοί, εγώ εμαυτόν ούπω λογίζομαι κατειληφέναι έν δε, τα μεν οπίσω επιλανθανόμενος τοις δε έμπροσθεν επεκτεινόμενος κατά σκοπόν διώκω επί το βραβείον της άνω κλήσεως του Θεού εν Χριστώ Ιησού (Φιλ. 3, 14)». Με το παρελθόν ας ασχολείται η ιστορία. Ας ανοίγουν τας δέλτας αυτής αι νεώτεροι γενεαί, ίνα βλέπουν τι επετέλεσαν αι προγενέστεροι τοιαύται και ας αμιλλώνται εις το στάδιον των ευγενών αγώνων του Έθνους, ίνα πολλώ κάρονες αναδειχθούν. Το παρόν, πρέπει να συγκέντρωση τώρα την προσοχήν μας. Και το παρόν, με την ειλικρίνειαν που πάντοτε διακρίνουν τας σχέσεις μου με την Υμετέραν Πολυσέβαστόν μοι Μακαριότητα θα μοι επιτρέψητε από της θέσεως ταύτης να είπω, ότι εμέ τουλάχιστον με φοβίζει. Η κατάσταση του Έθνους μας εξ απόψεως ηθικής και θρησκευτικής κρινομένη δεν είναι καθόλου ευχάριστος. Διατί να αποκρύψωμεν την πραγματικότητα; Λαός και κλήρος, άρχοντες και αρχόμενοι έχομεν εκκλίνει από την ευθείαν οδόν του Κυρίου. Η αγάπη προς τον Θεόν διαρκώς ψύχεται, η πίστις κλονίζεται, ήθη και έθιμα της Ελληνικής Πατρίδος υπό του ανέμου της ξενομανίας προσβάλλονται σφοδρώς, νέος τρόπος ζωής, αντιχριστιανικής και ανορθόδοξου, εισβάλλει εις την δημοσίαν και ιδιωτικήν ζωήν, εγκλήματα απαίσια και ειδεχθή καθημερινώς ακούονται, μία νεότης χωρίς ιδανικά τείνει να δημιουργηθή, αιώνιοι οικογενειακοί θεσμοί εκ βάθρων σείονται, τα ιερά και τα θεία δημοσία υπό αρχόντων και ιδιωτών υβρίζονται, προς μεγίστην ψυχικήν βλάβην του λαού, τα εκκλησιαστικά διαρκώς αραιούνται και επί πάσι τούτοις, πλήθος αιρετικών, ως σμήνη ακρίδων της αποκαλύψεως, ζητούν να καταφάγουν ό, τι ακόμη πρασινίζει και ανθίζει εις τον κήπον της Ορθοδοξίας μας. Εις τοιαύτας δεινάς διά τε την Εκκλησίαν και το Έθνος ημών ημέρας εκλήθητε, Μακαριώτατε, να προσφέρετε εις την Εκκλησίαν τας υπηρεσίας Σας ως Προκαθήμενος Αυτής. Μακαριώτατε, εκ Δράμας εις Σμύρνην, εκ Σμύρνης εις Φιλαδέλφειαν, εκ Φιλαδέλφειας εις Έφεσον, εξ Εφέσου εις Βέροιαν, εκ Βεροίας εις Φιλίππους και ήδη ως ο Απόστολος Παύλος κατέρχεσαι επί το δαιμόνι-

ον πτολιέθρον, εις την πρωτεύουσαν της Ελληνικής πατρίδος, εκεί όπου εν μέσω φιλοσόφων ο Απόστολος των Εθνών εξεφώνησε την περίφημον ομιλίαν, ήτις έσεισεν εκ θεμελίων τον ειδωλολατρικόν κόσμον της αρχαιότητος. Νέον στάδιον ευγενών αγώνων διά την Υμετέραν Μακαριότητα ανοίγεται, καθ' ημάς το σπουδαιότερον εξ όλων. Τα εκκλησιαστικά πράγματα καλώς γνωρίζετε. Περιθώρια χρόνου δεν υπάρχουν. Αι στιγμαί κρίσιμοι. Η νόσος βαρυτάτη. Ποιήσατε έργον χειρουργου εκκόπτοντος τα σεσηπότα μέλη, ίνα μη η γάγγραινα μεταδοθή και το όλον απωλεσθή. Φράξατε τα ώτα Σας εις όλους εκείνους, οι οποίοι δι' ίδια οφέλη και σκοπούς περικυκλώνουν τους θρόνους των ισχυρών. Κλίνατε το ούς ευμενές εις την φωνήν και τα αιτήματα των πιστών, οίτινες εν τω Προσώπω Σας αναμένουν να ιδούν την ενσάρκωσιν των ελπίδων των διά την αναγέννησιν της Εκκλησίας. Επιληφθήτε μετ' αποστολικού ζήλου του έργου. Τεθήτε επί κεφαλής του αγώνος. Σαλπίσατε εν Ιερουσαλήμ. Υψώσατε το λάβαρον της Ορθοδοξίας. Επιστρατεύσατε ό, τι αγνόν, ό, τι εκλεκτόν έχει η πατρίς μας. Τάξατε εις τας επάλξεις των Επισκόπων και Μητροπόλεων άνδρας γνωρίζοντας να πολεμούν μετ' επιστήμης, άνδρας δεδοκιμασμένους. Αναζητήσατέ τους σπουδήποτε και επειδή ευρισκόμεθα επί εδάφους εγγύς συνόρων, ένθα πολλάκις επαίχθησαν αι τύχαι της Ελλάδος, ας επιτραπή να τερματίσω τον λόγον με εικόνα πολεμικήν, ειλημμένην εκ της νεωτέρας ιστορίας του Έθνους. Ενθυμείσθε, Μακαριώτατε, δάκρυα θα έλθουν εις τους οφθαλμούς Σας, διότι γνωρίζω την Πατρικήν Σας καρδίαν, την οποίαν συγκινούν πάντοτε τα θλιβερά γεγονότα της Φυλής. Ενθυμείσθε την διαλυθείσαν στρατιάν της Μικράς Ασίας. Εις τους θριάμβους της εωρτάσατε εν επισήμοις δοξολογίαις επί αιματοβρέκτων πεδίων των μαχών. Αι λοιπόν. Όπως άλλοτε την διαλυθείσαν εκείνην στρατιάν της Μικράς Ασίας γενναίοι άνδρες ανασυνέταξαν και ταύτην παρέταξαν παρά τας όχθας του Έβρου και ανέκοψαν την πλημμυρίδα του Ασιάτου βαρβάρου και έσωσαν τον Ελληνισμόν, ούτω και Υμείς τώρα, Μακαριώτατε, ως αρχηγός πνευματικού επιτελείου, ως γενναίος και επιδέξιος στρατηγός της Εκκλησίας, ανασυντάξατε τας δυνάμεις αυτής, εκδιώξατε τους δειλούς και λιποτάκτας της Ιεράς παρακαταθήκης, κινητοποιήσατε παν ευγενές στοιχείον, εμπνεύσατε τον ζήλον του Θεού, εκλέξατε τα νέα στελέχη εκ των ευσεβέστερων και γενναιότερων ανδρών, καταρτίσατε σχέδια επιτελικά ανορθώσεως και τότε θα ίδητε εκ της σημερινής συμφοράς ν' αναδύεται μία νέα στρατιά του Κυρίου, η οποία θα γίνη ο φραγμός και το τείχος επάνω εις το οποίον θα διαλυθούν εις αφρούς λύσεως τα αβυσσαλέα κύματα των ποικιλωνύμων του Ελληνοχριστιανισμού πολιτισμού εχθρών. Οποία δόξα και οποία τεραστία ευθύνη βαρύνει τους ώμους Σας, Μακαριώτατε. Ημείς τουλάχιστον ζωηρώς ποθούμεν, ό-

πως εις τας τόσας δάφνας, εις τα τόσα παράσημα που κοσμούν τα στήθη Σας προστεθή το ενδοξότερον εξ όλων παράσημον, εις την φωτοβόλον λαμπρότητα του οποίου η λάμπις όλων των άλλων ατονεί και εκλείπει. Ποίον είναι το παράσημον τούτο; Ότι επί των ημερών Σας ως Αρχιεπισκόπου Αθηνών δεν εβαδίσατε την πεπατημένην οδόν των προκατόχων σας, αλλ' επαναστατήσατε εν Χριστώ Ιησού και επαναφέρατε τας ένδοξους ημέρας μίας αγωνιζομένης και νικώσης τον κόσμον Εκκλησίας. Μακαριώτατε, πόθος μας διακαής είναι, όπως η Υμετέρα Σεπτή, Γερασμία και Πολυσέβαστος Μακαριότης μείνη εις την ιστορίαν της Εκκλησίας μας ως ο Μέγας αναμορφωτής Αυτής. Με τας ελπίδας αυτάς, Μακαριώτατε, κατά την επίσημον ταύτην ημέραν κλήρος και λαός της Θεοσώστου Ιεράς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου εν βαθυτάτη συγκινήσει αποχαιρετούν τον Ποιμενάρχην αυτών απερχόμενον εις την νέαν θέσιν του και παρακαλούν θερμώς, όπως εις τας αρχιερατικές Σας προσευχάς μνημονεύητε της αγάπης του, όπως και ημείς υποσχόμεθα ότι ουδέποτε θα λησμονήσωμεν την Σεπτήν ημίν Υμετέραν Μακαριώτητα, υπέρ υγείας, μακροημερεύσεως, ενδυναμώσεως και αδιαπτώτου ευδαιμονίας της οποίας ολοψύχως θα ευχόμεθα και αδιάλειπτον θερμήν ικεσίαν προς τον Κύριον καθ' εκάστην θ' αναπέμπωμεν»

4. Ομιλία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσοστόμου, κατά την θεία λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Αγίου Παύλου Καβάλας, για την αναχώρησή Του από την Καβάλα (25 Φεβρουαρίου 1962)

«Σεβασμιώτατοι Ιεράρχαι, ευλαβέστατοι κληρικοί, αγαπητοί αδελφοί και τέκνα περιπόθητα εν Κυρίω. Τι είπω και τι λαλήσω; Αν αποφασίσω να είπω και ομιλήσω, μοι είνε αδύνατον να εύρω τας λέξεις και να συναρμόσω τας φράσεις αι οποίαι αρμόζουν εις την προκειμένην έκτακτον χαροποιόν περίστασιν. Η σιωπή δε πάλιν η οποία μετά της εσωτερικής συγκινήσεως και των παλμών της καρδιάς είνε η προτιμότερα ως ασφαλεστέρα διότι διά της αφανείας της ομίλει μάλλον ευγλώττως εις την ψυχήν μου. Ας αναμείξωμεν όμως αμφοτέρας και την ομιλίαν και την σιωπήν οι οποίαι αναπληρούσι αλλήλας και ας ανοίξωμεν το στόμα έχοντες βοηθόν και πηγήν των εκδηλώσεων και εκφράσεων την σκιρτώσαν αφανώς καρδίαν μας. Και θα αρχίσωμεν από του Θεού, ο Οποίος είναι ο αίτιος και δημιουργός και οικονόμος των εορταζομένων σήμερον αισίων και ευφήμων γεγονότων. Η θαυματουργός των πραγμάτων τροπή, η οποία τόσον παραδόξως εσημειώθη εν τη ημετέρα Εκκλησία κατά τας παρελθούσας ολίγας ημέρας

δεν είνε δυνατόν να ήτο ανθρώπινον κατασκεύασμα και γεγονός ανθρωπινής διανοίας και επινοήσεως. Ούτε δύναται να φαντασθή κανείς ότι έργον ανθρωπινον είνε η εις τον Αρχιεπισκοπικόν Θρόνον ανάρρησις της εμής ταπεινότητος αλλ' ήτο θέλησις και απόφασις Αυτού του Κυρίου. Δόξα λοιπόν εκ προοιμίων προς τον Κύριον Όστις γνωρίζει εκ των λυπηρών να απεργάζεται τα χαρμόσυνα και να μετατρέπη την πικρίαν εις γλυκύτητα. Και μετά την οφειλετικήν ταύτην πράξιν πλήρης ιεράς συγκινήσεως έκθαμβος διά τας Υικιάς των πνευματικών μου τέκνων πανηγυρικάς αυθορμήτως εκδηλώσεις, οφειλήν και υποχρέωσιν εκπληρών, οφείλω εν ιστορική σκιαγραφία να εκφράσω τας δεούσας ευχαριστίας προς μίαν εκάστην τάξιν των εκτελεστών των συγκλονισάντων χθες την καρδίαν μου πρωτοφανών γεγονότων. Λέγω δε και. ομιλώ περί ιστορικής σκιαγραφίας, διότι δεν θα περιορισθώ μόνον εις τα προ των οφθαλμών μας εκτυλιχθέντα γεγονότα, αλλά θα ανατρέξω και θα εξετάσω τα ιστορικά γεγονότα, τα οποία τιμώσι την περιφέρειάν μας και των οποίων πρωτουργοί είνε τα προσφιλέστατα και αλησμόνητα πνευματικά μου τέκνα. Αλλ' η σκέψις και το καθήκον με βιάζει πριν ή αναφέρω γεγονότα επαρχιακά μας να στρέψω την προσοχήν μου προς την ιεράν χορείαν των αγιωτάτων αρχιερέων όσοι είτε ετίμησάν με διά της αδελφικής αυτών ψήφου και όσοι σήμερα λαμπρύνουσι διά της παρουσίας αυτών την ιεράν ταύτην εορτήν και πανήγυριν και ευλογούσι τον λαόν μας και συγχαίρουσι πατρικώς μεθ' ημών μακράν διήνυσαν οδοιπορίαν πολλοί εξ αυτών ίνα συμπροσευχηθούν μεθ' ημών και ενισχύσωσι το θρησκευτικόν του λαού ημών φρόνημα. Εξαιρέτως δε οφείλω να εξάρω την συναδελφικήν συναντίληψιν του ήδη Τοποτηρητού της Ιεράς Μητροπόλεως Σεβασμιωτάτου εν Χριστώ αδελφού αγίου Ελευθερουπόλεως κ. Αμβροσίου, εις τους κόπους και τους μόχθους του οποίου οφείλεται η διοργάνωσις των πάσης φύσεως εκδηλωτικών της προς εμέ ευμενείας του λαού ενδείξεων αγάπης και σεβασμού. Συγχαίρων δε αυτώ τε και τη θεοσώστω ταύτη Επαρχία επί τω επιτυχεί τούτω γεγονότι ταπεινώς εύχομαι παν παρά Κυρίου αγαθόν και καταθύμιον συν τη επαναλήψει των ωραίων ευχαριστηρίων του αποστόλου Παύλου προς τους Φιλιππησίους «Πεπλήρωμαι δεξάμενος τα παρ' υμών οσμήν ευωδίας ευχάριστον τω Θεώ». Από των Σεβασμιωτάτων αρχιερέων στρέφω το όμμα της καρδιάς μου προς τον ηγαπημένον ημίν Ιερόν και Θεοφιλή Κλήρον τον οποίον περιέβαλλον πάντοτε διά τιμής και σεβασμού αλλά και συμπαθείας διά την μη επίλυσιν εισέτι του οικονομικού προβλήματός του. Μεθ' απάντων των Χριστιανών της θεοσώστου ταύτης επαρχίας ας δεχθώσι και τας εμάς διαπύρους ευχάς επί τω απ' αυτούς χωρισμώ και την υπόσχεσιν της αμοιβής παρά Κυρίου ήν διετύπωσε ο αυτός Άγιος Απόστολος Παύλος δι' αυτούς «Δόξα και τιμή και

ειρήνη παντί τω εργαζομένω το αγαθόν». Εις την υπόσχεσιν ταύτην περιλαμβάνεται πολύ περισσότερον ο διδακτικός Ιερός Κλήρος της Μητροπόλεως ταύτης, ο επίσημος Ιεροκήρυξ αυτής, οι κατηχηταί και κατηγήτριαι και πάντες οι εργάται του Ευαγγελίου εν τη Μητροπόλει ταύτη υπέρ ών οφείλεται κατά τον αυτόν Απόστολον διπλή τιμή ως κοπιώντων εν λόγω και διδασκαλία. Επεκτείνων δε επί του προκειμένου τον λόγον επιθυμώ να εκφράσω ευχαριστίας προς τους καθ' όλον το μακρόν διάστημα της ενταύθα αρχιερατείας μου επιτρόπους όλων των εκκλησιών της μητροπόλεως αίτινες διά της αφοσιώσεως εις το ιερόν καθήκον διά της τιμότητος και οικονομίας εβάστασαν και βαστάζουσι το βαρύ φορτίον των οικονομικών των ιερών εκκλησιών μας. Προς τους αφ' ημών δε μεταστάντας τούδε ιερού κλήρου εις ούς περιλαμβάνονται και οι ιεροψάλται απευθύνομεν ικεσίαν προς τον Κύριον υπέρ αναπαύσεως αυτών παρ' αυτώ. Μετά το οφειλόμενον ως άνω ευχαριστήριον καθήκον απaráβατον έχω να στρέψω τον λόγον μου προς τας θεία βουλήσει τεταγμένας εφ' υμάς αρχάς και εξουσίας και να εκφράσω και προς Αυτάς τον επ' εκκλησίας έπαινον και την ευγνωμοσύνην διότι εκ πίστεως και όχι εκ νόμων μόνον πολιτικών κινούμενοι προσέθηκαν προς τας επιβεβλημένας αυτούς παρά της Πολιτείας υποχρεώσεις και την πολλής εκτιμήσεως αξίαν ηθικήν και εμπράγματον αυτών συμβολήν εις το εκκλησιαστικόν έργον. Δεν πρέπει δε από της απόψεως ταύτης να σιωπηθή το γεγονός ότι κατά την εποχήν κυρίως της εγκαταστάσεως των ριφθέντων εις τα παράλια ημών των στερημένων των πάντων αδελφών προσφύγων συνέπαθον και εκακουχήθησαν μετ' αυτών και ανεκούφισαν αυτούς διά των φιλανθρώπων προσπαθειών των. Εδικαίωσαν δε ούτω την κρίσιν του Αγίου Αποστόλου Παύλου ότι «ουκ έστιν εξουσία ειμή από Θεού και αι ούσαι εξουσίαί από Θεόν τεταγμέναί εισίν». Μεταξύ των αρχών τούτων έντιμον κατέχει θέσιν λόγω της ιδιαιτέρας αποστολής της η παρ' ημίν Δημοτική Αρχή της οποίας τέκνα είνε πάντες οι δημόται. Εις την αυτήν τάξιν και θέσιν ευρίσκονται βεβαίως και οι άλλοι του Νομού ημών Δήμοι καθώς και αι Κοινότητες. Αι οικοδομαί των τόσοσιν πολυαρίθμων εκκλησιών μας υπήρξε και δι' αυτούς και δι' αυτάς το ενδελεχές ενδιαφέρον υλικόν τε και ηθικόν. Ιδιαιτέρως δε η ταπεινότης μου αποκομίζει αγαθωτάτας αναμνήσεις εκ της επί σχεδόν τεσσαρακονταετίαν επικοινωνίας μετά των δημοτικών αρχών αίτινες πολλάκις υπεβοήθησαν ημάς εις το χαλεπόν και δυσβάστακτον έργον της ανασυστάσεως των κατ' αρχάς μεν ανυπάρκτων κατόπιν δε εκ της βαρβαρικής επιδρομής διαλυθεισών υπηρεσιών της Μητροπόλεως ημών. Ομιλών ανωτέρω περί ενισχύσεως του ισχνού έργου το οποίον επετέλεσεν η ταπεινή μου Μητρόπολις πώς θα περιλάβω και με

ποίας λέξεις να εγκωμιάσω την συμπαράστασιν την θερμήν και πρόθυμον και γενναίαν πρώτον μεν των παρ' ημίν επιμελητηρίων εμπορικού και βιομηχανικού και επαγγελματικού εΐτα δε και των σωματείων και οργανώσεων της τε πόλεως και της υπαίθρου αρχής γενομένης εκ της εκ πνεύματι αληθούς αγάπης συνεργούς μου μετά του εργατικού κόσμου της πόλεώς μας τον οποίον περιέβαλον διά πατρικής δύναμει να είπω στοργής και του οποίου τα δίκαια αιτήματα εκάστοτε ωκειοποιούμην ως ιδιαίτερα μου συμφέροντα και εις τας περιπέτειας αυτού και τους αγώνας μετά πολλού ενδιαφέροντος μετείχον εκάστοτε. Αποχωρών εκ της προσφιλούς πόλεως ταύτης δεν θα παύσω το υπέρ του τιμημένου εργατικού μας κόσμου πατρικόν ενδιαφέρον μου. Αλλά μήπως και αι λοιπαί οργανώσεις, τα ιδρύματα, τα σωματεία, αι αδελφότητες πάσης φύσεως και παντός σκοπού, οι περί την γυμνασίαν του σώματος ασχολούμενοι σύλλογοι και μέχρι των φιλανθρωπικών σωματείων και των γυναικείων αδελφοτήτων προς ευπρεπισμόν των εκκλησιών δεν είναι όλα ταύτα αποδείξεις μεν του φιλοπροόδου και εκπολιτιστικού πνεύματος της παρ' ημίν κοινωνίας; Δεν εΐνε καιτοι μη φαινόμενα τα στηρίγματα του έργου της Εκκλησίας οι μη εις το φανερόν αλλ' όμως συνοδοιπόροι και συμμαχηταί εις το έργον του Θεού το οποίον επιδιώκει και εργάζεται η εκκλησία; Πόσον ευτυχής ήμην εγώ έχων να επιδείξω και τοιαύτας λαμπρότητας επί των οποίων εστήριζον το ταπεινόν μου έργον και εδόξαζον τον Θεόν. Μεταξύ των ιδρυμάτων τα οποία ανωτέρω παρέταξα επίτειδες παρέλειψα τα σχολεία της πόλεως και της υπαίθρου. Ηθέλησα να ακολουθήσω τους κανόνας καθ' ους τοιαύτα ωφέλιμα εις την κοινωνίαν ιδρύματα πρέπει να αναφέρονται τελευταία εις μίαν λογοδοσίαν ως η σημερινή ατελεστάτη βεβαίως εξιστόρησις ίνα έχη ο ακροατής και διατηρή την τελευταίαν εντύπωσιν. Πώς να εξάρωμεν έργον τοιούτον το οποίον εξαΐρουν και εγκωμιάζουν και συνιστούν ως μίαν εκ των βάσεων των κοινωνιών οι αιώνες; Ημείς εξετάζοντες την επιτόπιον κατάστασιν τούτο μόνον λέγομεν ότι δυνάμεθα να καυχηθώμεν ότι τα πάντα εν τη παρ' ημίν εκπαιδεύσει αναλόγως προς τα διατιθέμενα μέσα και τα διδακτήρια των οποίων επείγει η συμπλήρωσις ευρίσκονται εν αρμονία προς τον επιδιωκόμενον σωτήρων σκοπόν της μορφώσεως, αλλά και της τονώσεως του θρησκευτικού και ηθικού εθνικού αισθήματος της νεολαίας. Και τώρα εΐνε εύκολον να φαντασθήτε τον επίγειον παράδεισον εντός του οποίου κατώκησε και κατά τας δυνάμεις του έδρασεν ο Επίσκοπος της Περιφερείας ταύτης. Παράδεισον όπου καλλιεργούνται παρ' εμπείρων και σοφών καλλιεργητών τα πολύτιμα εύοσμα άνθη των οποίων τα μεθυστικά αρώματα ζωογονούσι σώματα και ευφραίνουσι ψυχάς. Δε θα λησμονήσωμεν βεβαίως και τον άλλον παράγοντα της μορφώσεως των πολιτών την

υγαίνουσαν δημοσιογραφίαν την απεργαζομένην την κοινήν γνώμην. Κι αυτή πρόθυμος πάντοτε υπεβόηθει το έργον μας. Αδελφοί αγαπητοί, προσφιλέστατε, πιστέ και Ορθόδοξε λαέ της Ιεράς ταύτης Μητροπόλεως. Προσβλέπω σήμερον προς την συμπαθή και αλησμόνητον μορφήν σου. Μετά συγκινήσεως ευλόγου θα αναμνησκωμαι πάντοτε εφ' όσον ο Κύριος θα μοι επέτρεπε να ευρίσκωμαι εν τη ζωή την μεθ' υμών επί τεσσάρων σχεδόν δεκαετηρίδας αναστροφής μας. Δεν είσθε ο λαός όν απώσατο ο Κύριος αλλ' είσθε λαός περιούσιος του Κυρίου λαός έθνους, Αγίου Βασιλείου Στρατεύματος, ο ποιμήν Κύριος γνωρίζει υμάς ως πρόβατα νομής Αυτού καλεί υμάς κατ' όνομα και εξάγει υμάς παρά τας ταλαιπωρίας του βίου, λαός πτωχός μεν την κατά κόσμον πτωχείαν, αλλά πλούσιος εν πίστει και υπομονή και καρτερία, λαός ο οποίος λυγίζει μεν ενίστε ως εκ των δεινών περιστάσεων ορθούται όμως ευθυτενής και ισχυρός προκειμένου να υπερασπίση τα δικαιώματα και την υπόσταση του Έθνους και της Εκκλησίας μας και μετέχει και μοχθεί και εργάζεται διά το καλόν της κοινωνίας μας ως μέλος εξόχως δράστηριον όλων των κοινοφελών οργανώσεων τας οποίας επαινετικώς έχομεν αναφέρει ανωτέρω και συναγωνίζεται μεθ' όλων προς το καλόν της πατρίδος. Προσέρχομαι σήμερον πλησίον σου, εναγκαλίζομαι σε μετά στοργής και αγάπης, ασπάζομαι το υπερήφανον μέτωπόν σου, εξασφαλίζω την προς Σε αγάπην και αγαθήν ανάμνηση την οποίαν δεν είνε δυνατόν να διακόψη η προσωρινή από της Μακεδόνικης Πατρίδος απομάκρυνσίς μου. Η συγκίνησις και τα ενδόμυχα δάκρυα δεν μοι επιτρέπουν να σε αποχαιρετήσω με ιδικάς μου λέξεις και προσφωνήσεις. Έχομεν όμως τας θαυμασίας ευχάς του Πολιούχου και φωτιστού μας Αποστόλου Παύλου. Ακούσατε αυτόν λέγοντα προς τους πρεσβυτέρους της Εκκλησίας της Εφέσου από των οποίων επρόκειτο να αποχωρισθή. «Υμείς γνωρίζητε από της πρώτης ημέρας ποίαν διαγωγήν έδειξα καθ' όλον το διάστημα κατά το οποίον επικοινωνούν μαζί σας. Εδούλευσα τον Κύριον μετά πάσης ταπεινοφροσύνης και δακρύων και πειρασμών πολλών δεν παρέλειψα τίποτε εξ όσων το συμφέρον σας απήτει και εδίδαξα την πίστιν του Χριστού και δημοσία και κατ' οίκους και την επιστροφήν εκ της αμαρτίας και την μετάνοιαν. Κι ιδού τώρα εγώ δεδεμένος σφιγκτά με την αγάπην σας είμαι ηναγκασμένος να αποχωρήσω διά να συμπληρώσω την διακονίαν και το έργον το οποίον μοι ανέθηκεν ο Κύριος. Προβλέπω όμως δυστυχώς εξακολουθεί να λέγη ο Απόστολος ότι «μετά την αναχώρησίν μου θα επιδράμωσιν εναντίον σας λύκοι βαρείς οι οποίοι δεν θα φείδωνται του ποιμνίου. Διά τούτο λέγει αγρυπνείτε. Έχετε υπ' όψιν και ενθυμηθήτε ότι ημέραν και νύκτα δεν έπαυσα να συμβουλεύω υμάς με δάκρυα». Και τούτο ειπών

γράφει το κείμενον των πράξεων των Αποστόλων «θείς τα γόνατα συν πάσι τούτοις προσηύξατο». Γουπετώ λοιπόν και εγώ κατά το παράδειγμα του αγαπητού μας Αποστόλου Παύλου και δανείζομαι και πάλιν απ' αυτού την όχιν τελευταίαν προς υμάς αλλά διαρκή προσευχήν και προτροπήν μου. Είμαι βέβαιος ότι ούτε θάνατος ούτε ζωή ούτε άγγελοι ούτε αρχαί ούτε δυνάμεις ούτε ενεστώτα ούτε μέλλοντα ούτε δυνάμεις ούτε ύψωμα ούτε βάθος ούτε τις κτίσι ετέρα δυνήσεται ημάς χωρίσαι από της του Θεού της εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών. Η χάρις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και η αγάπη του Θεού και Πατρός και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος είη μετά πάντων υμών. Αμήν!».